

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2017

Jakub Bureš

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Interakce skateboardingu s dalšími subkulturami

Jakub Bureš

Bakalářská práce

2017

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jakub Bureš**
Osobní číslo: **H14177**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Interakce skateboardingu s dalšími subkulturami**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce se bude zabývat vývojem pardubické skateboardové komunity v čase a současně i interakcí s ostatními místními subkulturami a jejich vlivem na tuto komunitu. Bude zkoumáno, jak další subkultury napomáhají utvářet identitu "skejťáků". Dále bude zkoumáno, zda a jak vývoj lokality (architektury města) napomáhá či nenapomáhá k rozvoji této subkultury. Práce bude vycházet z konceptu subkultury a skupinové identity. Práce bude založena na terénním výzkumu v pardubické skejťácké komunitě a bude využívat primárně zúčastněného pozorování a polostrukturovaného rozhovoru.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Boon, J. A. (1982): *Other Tribes, Other Scribes: Symbolic Anthropology in the Comparative Study of Cultures, Histories, Religions, and Texts.* Cambridge: Cambridge University Press. 309 s.

Dostál, J. (2013): *Identita a Cannabis.* Praha: Sinceritas.

Hebdige, R. (2012): *Subkultura a styl.* Slavonice: Dauphin

Petrusek, M. (2007): *Společnosti pozdní doby.* Praha: Slon.

Smolík, J. (2010): *Subkultury mládeže: Uvedení do problematiky.* Praha: Grada.

Borden, I. (2001): *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body.* London: Bloomsbury publishing

Kolářová, M. (2012): *Revolta stylem: Hudební subkultury mládeže v ČR.* Praha: Slon

Janeček, P. (ed.) (2011): *Folklor atomového věku.* Praha: Národní muzeum, Univerzita Karlova v Praze

Souček, T., K. Veselý, Vladimír 518 (2011): *Kmeny.* Praha: BiggBoss

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Livia Šavelková, Ph.D.

Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2016**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
532 10 Pardubice, Studentská 84

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2015

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 29. 11. 2017

Jakub Bureš

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucí práce PhDr. Lívii Šavelkové, Ph.D., za odborné konzultace, vedení a nasměrování správným směrem. Dále bych chtěl poděkovat všem svým respondentům za poskytnuté rozhovory a další informace nezbytné pro vypracování bakalářské práce.

ANOTACE

Cílem práce je nastínit vývoj a proměnu pardubické skateboardové komunity v čase a její interakci s ostatními subkulturami. V práci je zkoumáno, jak vlivy těchto subkultur napomáhají utvářet identitu skateboardistů, a jak rozvoj lokality napomáhá či nenapomáhá rozvíjet skateboardovou subkulturu v Pardubicích. Práce vychází z konceptu subkultury a skupinové identity. Práce vychází z informací získaných prostřednictvím zúčastněného pozorování a polostrukturovaného rozhovoru.

KLÍČOVÁ SLOVA

atribut, identita, interakce, lokalita, skateboarding, subkultura

TITLE

Interaction between Skateboarding and other Subcultures

ANNOTATION

The aim of the work is to outline the development and transformation of the skateboard community in time and its interaction with other subcultures. The work examines how the influence of these subcultures help shape identity of skateboarders, and how localities development helps or does not help developing a skateboard subculture in Pardubice. The work is based on the concept of subculture and group identity. The work is based on information gained through participating in observations and semi-structured interview.

KEYWORDS

attribute, identity, interaction, locality, skateboarding, subculture

OBSAH

Úvod.....	11
1 Metodologie	12
2 Historie.....	14
2.1 Světová historie.....	14
2.2 Historie ČR.....	20
2.3 Historie místní	31
2.4 Vývoj lokality.....	39
3 Vymezení pojmů.....	45
3.1 Subkultura	45
3.2 Životní styl	45
3.3 Identita.....	46
4 Atributy skateboardové subkultury.....	50
4.1 Oblečení	50
4.2 Slang.....	57
4.3 Neverbální komunikace	59
4.4 Umění.....	59
4.5 Postoj k návykovým látkám	64
4.6 Pravidla	65
4.7 Gender	68
5 Závěr	69
6 Seznam použité literatury	71
6.1 Literatura	71
6.2 Internetové zdroje.....	72
6.3 Filmové materiály	73
6.4 Seznam respondentů.....	73
7 Přílohy.....	74

7.1	Příloha A - fotografie	74
7.2	Příloha B - rozhovor	77

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AES Association of European Skateboarders

D.I.Y. Do it yourself

ČSR Česko-Slovenská republika

NSR Spolková republika Německo

SSM Socialistický svaz mládeže

ÚV Ústřední výbor

VB Veřejná bezpečnost

ÚVOD

Subkultury jsou tvořeny specifickými skupinami lidí, které se odlišují od majoritní společnosti, ale zároveň jsou její součástí a podílí se na ní. Mezi znaky subkultur patří specifický styl oblékání, jazyk, chování a postoje vůči majoritě, v některých případech i politice (Maříková, H.; Petrušek, M.; Vodáková, A. a kol. 1996: 1248). Prakticky v každém městě se můžeme setkat s „punkerem“, „hip-hoperem“, ale i „skejťákem“.

Skateboarding je v současnosti celosvětovým fenoménem, kterému se věnují miliony lidí po celém světě. Popularita tohoto alternativního sportu nadále roste a některé závody v USA mají větší sledovanost než baseballové zápasy. I přes to, že je skateboarding v současné době pro některé jedince i profesionálním sportem, tak sami členové skateboardové komunity vnímají skateboarding spíše jako životní styl, který ovlivňuje jejich životy na mnoha úrovních. Už od počátku studia jsem věděl, že chci psát práci na téma spjaté se skateboardingem, neboť se skateboarding stal neodmyslitelnou součástí mého života. Jsem toho názoru, že až na několik studentských prací toho bylo o této subkultuře na našem území napsáno velmi málo. Proto si myslím, že si určitě zaslouží větší pozornost.

V této bakalářské práci se tedy budu zabývat vývojem pardubické skateboardové komunity, která se zde utváří a vyvíjí už téměř čtyřicet let. Skateboarding je především městskou subkulturou, a její vývoj závisí i na rozvoji infrastruktury, architektury, ale i na ochotě a toleranci městských orgánů. Proto se v práci budu zabývat také vztahem mezi místní skateboardovou komunitou a zastupiteli města. Město je dějištěm mnoha kulturních procesů a místem zrodu nejrůznějších subkultur a hnutí. Některé z nich ovlivnily i skateboardovou subkulturu. Mojí snahou bude nastítnit, jak a proč do skateboardingu postupně pronikaly vlivy jiných subkultur, do jaké míry ovlivnily pardubickou komunitu, jak tyto vlivy napomáhají utvářet identitu skateboardistů, a jak se k otázce identity staví členové místní skateboardové komunity.

1 METODOLOGIE

Do terénu jsem vstupoval z pozice „insidera“, neboť sám skateboarding provozuji a jsem součástí místní skateboardové komunity zhruba 13 let. Tato pozice má své výhody i nevýhody. Výhodou je znalost terénu i členů místní komunity. Díky tomu jsem se během výzkumu cítil přirozeně, což mi pomohlo jak k získávání potřebných informací, tak i v navazování nových kontaktů, zejména se členy starších generací místní skateboardové komunity, které jsem doposud osobně neznal. Jako výhodu bych viděl i to, že mám o daném tématu přehled a znám některé souvislosti. Naopak jako nevýhodu беру to, že výzkumník v pozici „insidera“ vidí určité jevy poněkud zkresleně a některé úhly pohledu na danou tematiku mu mohou připadat nepochopitelné. I přesto jsem se snažil od své pozice odprostit a k výzkumu přistupovat co „nejobjektivněji“ a brát v potaz i pohled lidí, kteří se skateboardingu nevěnují. Informace a data z terénu jsem získával především pomocí strukturovaných a polostrukturovaných rozhovorů se stávajícími nebo i bývalými členy pardubické skateboardové komunity. Odpovědi z rozhovorů, které byly použity v práci, jsem nijak jazykově neupravoval z důvodu zachování autenticity. Celkem jsem provedl rozhovory s 12 osobami, ale ne všechna získaná data jsem v práci využil. Jeden rozhovor jsem natočil, a některé jeho části jsou využity v audiovizuální části práce. Důležité bylo navázání kontaktů na členy prvních tří generací pardubických skateboardistů, protože díky nim jsem se dozvěděl mnoho informací z období, které jsem nezažil. Kontakty na členy starších generací mi hodně pomohly i při sestavování audiovizuální části bakalářské práce, neboť jsem díky nim získal dobové fotografie, které jsem v práci využil. Hlavními důvody, proč jsem se v audiovizuální části zaměřil na období před revolucí je fakt, že jsem dané období nezažil. Také jsem chtěl co nejhojněji využít již zmiňované fotografie, protože si myslím, že mají velkou výpovědní hodnotu. Na dvd disk jsem jako přílohu přiložil celý rozhovor a všechny fotografie. Terénní výzkum jsem prováděl od března do října 2017. Nejčastějším místem mého pozorování byla

pardubická plaza, která je hlavním středobodem místní skateboardové komunity. Teoretickou část jsem čerpal z odborných pramenů, jak z knih, tak z internetu. V rámci teoretické přípravy jsem přečetl i knihu „Subkultura a styl“, jejímž autorem je kulturní kritik a teoretik Dick Hebdige. Tato publikace z roku 1979 je jednou z nejčastěji skloňovaných knih na téma subkultury. Hebdige ve své knize prakticky celý vývoj a vznik britských poválečných subkultur spojuje s přítomností černošských imigrantů z Karibiku a nepřikládá žádnou váhu ostatním faktorům, které měly podíl na jejich vývoji. Například u punku nebere v potaz vliv amerických garážových kapel z konce 60. a počátku 70. let 20. století nebo později kapel kolem klubu CBGB v New Yorku, které ovlivnily britský punk nejen hudebně, ale i vzhledově (Hrabalik 1996). Některé pasáže mi přišly až moc obecné, a celkově je dle mého názoru kniha špatně aplikovatelná na dnešní dobu. Velkou inspirací mi byly i odborné a bakalářské práce zabývající se skateboardingem jako např. práce Aleše Svojanovského.

2 HISTORIE

2.1 Světová historie

V úvodu práce bych chtěl popsat historický vývoj skateboardingu, jak v zahraničí, tak u nás. Nápad vznikl už někdy koncem 40. let 20. století v Jižní Kalifornii u místních surfařů, kteří skateboarding začali provozovat jako alternativu surfingu ve dnech, kdy byl odliv, a nebyly vlny na oceánu. Není známo, kdo konkrétně vytvořil první skateboard. Někteří tvrdí, že právě oni jsou těmi, kdo vytvořil první skateboard, ale nemají to jak dokázat. Spíše to vypadá, že tento nápad mělo více jedinců zhruba ve stejném období (Cave 2017). První skateboardy měly do podoby těch dnešních hodně daleko. Jednalo se většinou o po domácku vyrobené skateboardy různých tvarů a délek, které měly ze spodu připevněné podvozky (trucky) a kolečka z tzv. truckových bruslí. Začátky byly hodně bolestivé, a to zejména kvůli špatným jízdním vlastnostem prvních skateboardů. Například kolečka byla vyrobena z pálené hlíny (Cave 2017). Jak jsem již zmiňoval výše, skateboarding vznikl mezi komunitou surfařů, kteří na skateboardech napodobovali pohyby na vodních vlnách, tak nejspíše vzniklo pojmenování „sidewalk surfers“. Původně byl skateboard brán veřejností spíše jako hračka, ale postupně si tento „kus dřeva s kolečky“ našel stoupence i mimo surfařskou komunitu. Na konci 50. let započala průmyslová výroba pod názvem skateboard. V 60. letech se popularita skateboardingu značně rozrostla. V roce 1963, kdy byl skateboarding na svém (prvním) vrcholu, začaly firmy jako Jack's, Hobie nebo Makaha pořádat první závody (Cave 2017). Disciplíny, ve kterých se závodilo, měly k těm dnešním hodně daleko. Mezi hlavní soutěžní disciplíny patřily různé varianty slalomu, skok do dálky, kdy jezdec přeskakoval z jedoucího skateboardu přes překážky (většinou barely nebo sudy) na skateboard, který byl umístěn za těmito barely. Dále pak skok vysoký, při kterém se jezdec odrazil ze skateboardu a po přeskočení latky na něj zase dopadl. Tento trik přetrval pod názvem „hippie jump“ dodnes a

stále má svoje využití především ve street skateboardingu. Neměli bychom opomenout disciplínu freestyle, která spočívala v trikové jízdě na vymezené ploše. Jezdci byli hodnoceni rozhodčími, a o vítězi rozhodoval bodový systém podobně, jako např. u krasobruslení či gymnastiky. Prvky gymnastiky byly inspirovány i některé triky jako např. handstand apod. Do roku 1965 čítaly zisky z prodeje některých firem milionové částky. Ke zvýšení zájmu o skateboarding přispěl také časopis Skateboarder Magazine, který byl poprvé publikován už v roce 1964 pod názvem *The Quarterly Skateboarder* (Templeton 2013). Do konce roku 1965 však začala popularita skateboardingu rapidně klesat, což vedlo k ukončení výroby skateboardů a ti, kteří chtěli dále pokračovat, byli opět odkázáni na výrobu skateboardů z vlastních zdrojů tak, jak tomu bylo v úplných začátcích. Lidé však dále jezdili i na po „domácku“ vyrobených prknech i přes to, že některé součástky byly těžko sehnatelné. Téhož roku byla také pozastavena publikace Skateboarder Magazinu a ke znovuoživení došlo až v roce 1975. Zlom nastal v první polovině 70. let, konkrétně v roce 1972, kdy Frank Nasworthy vynalezl skateboardová kolečka z polyuretanu, což zvedlo novou vlnu zájmu o skateboarding (Cave 2017). Vynález této slitiny, ze které se vyrábí kolečka dodnes, nadobro změnil podobu skateboardingu. Díky lepší přilnavosti a setrvačnosti se na prkně dalo jezdit agresivněji a na širším spektru povrchů. V průběhu 70. let se skateboarding definitivně vymežil jako samostatné sportovní odvětví a získal popularitu i za hranicemi USA. Zprávy o tomto novém fenoménu „teenagerů ze západu“ začaly pomalu pronikat i do socialistických států včetně Československa (Svojanovský 2014:11). Dalším důležitým milníkem je rok 1975, kdy se v kalifornském Del Mar jel v rámci Ocean festivalu tehdy již tradiční závod ve slalomu a freestylu. Zde se poprvé objevil dnes již legendární tým Zephyr z Dogtownu. „Z-boys“, jak se členům tohoto týmu přezdívalo, ohromili přihlížející novým agresivním a inovativním stylem skateboardingu. Tato událost ještě více navýšila zájem o skateboarding ze strany veřejnosti a ze „Z-boys“ se stali prakticky přes noc celebrity. Nejznámějšími z nich

jsou Tony Alva, Jay Adams a Stacy Peralta (Cave 2017). V roce 1976 zasáhlo Kalifornii dlouhé období sucha, čehož využili právě „Z-boys“ a začali jezdit ve vypuštěných bazénech, čímž vlastně položili základy vertikálního skateboardingu. Kolem „Z-boys“ se začala formovat specifická skupina lidí, která postupně získávala znaky subkultury (Svojanovský 2014:11). Tato skupina byla ovlivněna rockovou hudbou a později také punk rockem, jehož první a hlavně druhá vlna silně zasáhla západní pobřeží USA a měla silný vliv i na místní skateboardovou komunitu, neboť podporovala její rebelující charakter. Sedmdesátá léta by se dala považovat za jakousi zlatou éru skateboardingu, jež přinesla mnoho nového a dynamického (Karas, M. ; Kučera, J. 2004: 16). Ať už se jednalo o inovace, které vedly ke zlepšení jízdnic vlastností skateboardu, nebo vynález některých nových triků, které dál posouvaly hranice směrem k současné podobě. V roce 1978 vynalezl legendární jezdec Alan Gelfand trik ollie (trik, při kterém se jedinec odrazí o zadní patku a vyskočí i se skateboardem do vzduchu), který změnil podobu skateboardingu navždy, neboť ollie je základem většiny dnešních triků (Cave 2017). Mimo to začaly skateboardové firmy zaměstnávat některé jezdce, čímž se skateboarding začal rozvíjet jako profesionální sport. Tito profesionálové pak byli vysíláni do celého světa za účelem propagace těchto firem (Svojanovský 2014:11). V průběhu 70. let vznikalo vzhledem k rostoucí popularitě mnoho skateparků, které pak na počátku 80. let byly srovnány se zemí nebo zavřeny. Důvodem byl nárůst pojistných sazeb pro provozovatele skateparků (Cave 2017).

80. léta

Počátkem 80. let však zájem o skateboarding opět klesá. Jak jsem uvedl výše, hlavním důvodem bylo zavírání skateparků kvůli nárůstu pojistných sazeb pro provozovatele. Skateboarding se stal opět undergroundovou záležitostí a byl ještě více propojen s punkem, který ho ovlivnil po hudební i výtvarné stránce a bezesporu v oděvu (Karas, M. ; Kučera, J. 2004: 16). Západní pobřeží USA silně ovlivnila druhá punková vlna, a kapely jako Dead

Kennedys, Black Flag nebo Minor Threat se těšily (a dodnes těší) oblibě mezi skateboardovou komunitou. Někteří členové těchto kapel byly sami aktivními „skejtáky“ jako například frontman kapely Black Flag Henry Rollins nebo Ian Mackeye z Minor Threat. Později vznikaly kapely přímo uvnitř skateboardové komunity jako například Suicidal Tendencies nebo US Bombs, jejímž frontmanem je legendární jezdec Duane Peters.

Hromadné zavírání skateparků v USA vedlo k tomu, že jediným proudem se na čas stal freestyle a vertikální rampa málem vymřela. Naštěstí se na zahradách rodinných domů začaly objevovat první soukromé vertikální rampy, jež během 80. let odchovaly zcela novou generaci skateboardistů (Karas, M. ; Kučera, J. 2004: 16). V tomto desetiletí se prosadil např. Tony Hawk, Christian Hosoi, Lance Mountain a další. Freestylu kraloval Rodney Mullen, jehož přínos pro skateboarding je zcela nezpochybnitelný, protože vymyslel přes 30 nových triků jako např. kickflip nebo heelflip. Díky tomu, že se masivně bouraly skateparky, vzali někteří výjimeční jedinci jako Mark Gonzales, Ray Barbee, Rodney Mullen, Mike Vallely a další v polovině 80. let své skateboardy a začali s nimi zkoumat betonové ulice měst, což vedlo ke vzniku streetstylu. Tento zcela nový styl skateboardingu, jenž vznikl z klasického freestylu a který zcela převrátil zaběhlé tradice, posunul doposud předváděné triky do úplně jiné dimenze (Karas, M. ; Kučera, J. 2004: 16). V lednu 1981 vznikl časopis Thrasher, který byl vytvářen skateboardisty a byl silně ovlivněn punkovou kulturou a D.I.Y. principy, což dokazují hesla jako „skate and destroy“ nebo „skate or die“ apod. Jako protipól vznikl v roce 1983 časopis Transworld Skateboarding, jenžrazil myšlenku „skate and create“ s cílem vytvořit pozitivní obraz o skateboardingu a přilákat tak nové příznivce. Ve druhé polovině tohoto desetiletí vzniklo i mnoho nových firem, z nichž některé existují dodnes. Tvary desek byly velice rozmanité a jednotlivé typy desek se lišily i v závislosti na tom, jakou jezdil dotyčný jedinec disciplínu. Desky na streetstyle a vertikální rampu měly naprosto odlišný tvar od těch na freestyle. Posun nastal i ve vytváření designů na spodní části desky,

která často připomínala spíše umělecká díla. Z některých tvůrců těchto desek se stali uznávaní umělci, kteří nyní svá díla vystavují v galeriích po celém světě (Svojanovský 2014:12). Za zmínku stojí již výše uvedený Mark Gonzales. V 80. letech vznikly i první skateboardové filmy, což umožnilo novým začínajícím jezdcům, co vše je na skateboardu možné a videa začala fungovat (a dodnes fungují) jako zdroj inspirace.

90. léta

Počátek 90. let byl ve znamení velké recese vertikálního skateboardingu a jediným propagovaným stylem v médiích byl streetstyle (Karas, M. ; Kučera, J. 2004: 19). Street skateboarding na počátku 90. let vzrůstá na popularitě a dále se souběžně vyvíjí s punkovým hnutím, ze kterého přejal tvrdou a rozzlobenou image. Paradoxně právě tato image napomohla k narůstající popularitě. V průběhu devadesátých let začala skateboarding ovlivňovat i hip-hopová kultura, která v devadesátých letech byla ve své zlaté éře. Vlivy hip-hopové kultury se promítaly v oděvu, ale i slangu, společenské organizaci a celkově přístupu ke skateboardingu (Svojanovský 2014:12). Počátkem 90. let bylo založeno mnoho legendárních firem, které mají dodnes dopad na skateboardovou subkulturu jako např. Toy Machine, Plan B, Flip a další. Tvary desek se postupně začaly tvarem přibližovat těm dnešním. Mimo to se znovu začaly stavět skateparky, ale tentokrát jiného typu než tomu bylo koncem 70. let. Tyto skateparky byly poskládány ze streetylových překážek, které najdeme přímo v ulicích měst tak, aby co nejvíce simulovaly jízdu v ulicích (Karas, M. ; Kučera, J. 2004: 19). V roce 1994 byl založen World Cup Skateboarding, což je série závodů po celém světě a od roku 1997 do roku 2015 byl jeho součástí i Mystic Skate Cup v Praze. Druhá polovina 90. let patřila velkému návratu skateboardingu ve vertikální rampě. K tomuto obrození vertikálního skateboardingu přispěla nová velmi talentovaná generace jezdců, což následně v roce 1995 vedlo k uspořádání prvních

X-games, které pořádala americká sportovní televize ESPN (wikipedia 2017). Tato událost měla obrovský komerční úspěch i díky televiznímu vysílání a skateboarding se dostal do povědomí široké veřejnosti. Především z vertikálního skateboardingu se stává velmi populární divácký sport. Koncem devadesátých let se skateboarding pomalu, ale jistě dostává z undergroundu do mainstreamu. Vlivem médií si skateboarding získával další a další stoupence a prakticky se vyvinul do podoby, jakou známe dnes. V roce 1999 vydává studio Activision ve spolupráci s malým developerským studiem Neversoft první díl herní série Tony Hawk's Pro Skater. Hra měla obrovský úspěch a probudila zájem o skateboarding v dalších lidech. Zapříčinil se o to hlavně samotný Hawk, protože měsíc před vydáním hry odjel jako první člověk v historii backside 900¹ (wikipedia 2017).

2000- současnost

Po roce 2000 se skateboarding dostává i díky stále většímu zájmu médií více do mainstreamu. Na to reagují i velké značky jako je Nike a Adidas a vytvářejí svoje skateboardové týmy (Nike Sb, Adidas Skateboarding). Tito giganti postupně ovládli trh se skateboardovou obuví i díky daleko větším finančním prostředkům vynaložených do vývoje různých technologií, které posunuly skateboardovou obuv zase o krok vpřed. V roce 2004 je založena Mezinárodní skateboardová federace. Téhož roku začínají i jednání s Mezinárodním olympijským výborem o přidání skateboardingu na letní olympijské hry (Cave 2017). Tato jednání rozdělí skateboardovou komunitu na dvě poloviny. Od roku 2004 se 21. června pravidelně koná i Go Skateboarding Day, což je vlastně mezinárodní den skateboardingu. V těchto letech vzrůstá i zájem o skateboardové závody a soutěže. V roce 2005 vzniká The Dew Tour, která velmi rychle začíná konkurovat X-games. V současnosti je skateboarding na pomyslném vrcholu a akce jako je například Street League mají v USA větší sledovanost než baseball. Úroveň triků a jejich provedení je na nejvyšší úrovni od doby vzniku skateboardingu a dále se vyvíjí nezadržitelným tempem. K tomu napomáhá nepřetržitý vývoj skateboardového vybavení od hardwaru počínaje až po oblečení a obuv. Skateboarding se 3. srpna 2016 stal oficiálně olympijským sportem, což vyvolalo rozporuplné reakce napříč skateboardovou komunitou (wikipedia 2017). Za 15 let, co jsem součástí skateboardové komunity, ušel skateboarding

¹ Trik, při kterém se skateboardista otočí ve vzduchu o 900 stupňů.

dlouhou cestu, a kdyby mi někdo před těmi 15 lety řekl, co se bude dělat za triky, a že 80% komunity bude jezdit v botách od Nike a Adidas, tak se mu asi vysměji. Skateboarding se neustále vyvíjí a vyvíjel se i v dobách, kdy procházel krizí. Avšak právě i tato období krizí napomohla k formování skateboardingu do podoby, jakou známe dnes. Tento vývoj neustále probíhá a ani (my) členové této komunity nejsou schopni s jistotou říci, jakým směrem se bude tento vývoj dále ubírat.

2.2 Historie ČR

První zmínky o skateboardingu se v socialistickém Československu objevují v druhé polovině 70. let 20. století. Přesněji kolem roku 1976 skrze fotografie a články v kulturně-osvětových časopisech, nebo svědectví příbuzných, či lidí, kteří měli možnost vycestovat do zahraničí. O skateboarding projeví zájem především mladí lidé a studenti (Svojanovský 2014:13). V knize „Prkýnka na maso jsme uřízli“, která prostřednictvím výpovědí pamětníků mapuje skateboardovou scénu v Československu před rokem 1990, se můžeme dočíst hned několik verzí o tom, jak se k nám skateboarding dostal. Jednou z nich je, že první skateboard do Československa přivezl Honza Slunéčko někdy v roce 1976 z Anglie, kam byl poslán svojí matkou na studia. Další verzí je, že do ČSR jako první přivezli skateboard bratři Formanové, jejichž otec Miloš, přebíral v zámoří cenu za snímek Přelet nad kukaččím hnízdem. Ať už to bylo jakkoliv, nedá se s úplnou přesností zjistit, kdo vlastně byl či nebyl první. Ve výše zmiňované knize se však můžeme dočíst, že prvními městy na našem území, kde se objevili první „skejtáči“, byla: Praha, Karlovy Vary, Plzeň, ale také Polička. První skateboardová generace u nás se od té americké liší i tím, že skateboarding u nás byl v počátcích výsadou spíše vyšší vrstvy.

„ Skoro od prvopočátku s náma jezdil taky Jarda Hůla, jeho tatínek byl šéf Státní plánovací komise, v podstatě měl status ministra, takže komouš jak blázen. No a Jarda hraje teďka výborně na harmoniku. V té první generaci museli být lidi s ne úplně normálníma možnostma, protože každý si to nemoh ze začátku pořídít. Kde by k tomu přišel? Lidi jako

Suchý, Formani, nebo s náma jezdili nějaký bratři Moldánové, nevím, jestli měli něco společného s tím ministrem, co tenkrát byl. Ale bydleli ve vile někde na Ořechovce, takže možná jo. Tohle byl sport městský komunity, ale ne sport dělnických dětí, který nemaj šanci se dostat mimo město, tak jezděj po městě na prknech, jako je to třeba někde jinde. Tady to byla nějaká vyšší vrstva, intelektuální. Děti z lepších rodin, ale zas ne z rodin těch zbohatlých zelinářů nebo řezníků. „ (Nanoru, M. a M. Ovestreet 2013: 39)

V nadcházejících letech se zde začala utvářet komunita lidí, která se v jistých ohledech lišila od běžných společenských standardů tehdejší doby. V socialistickém státě nebylo možné, aby zde skateboardová komunita fungovala svébytně, ale musela vzniknout iniciativa oficiálních zájmových spolků, a tak pod záštitou ÚV SSM (Ústřední výbor Socialistického svazu mládeže) vznikl skateboardový klub, což později vedlo ke vzniku velmi dobře organizované a propracované sítě, jež neměla obdoby ani v západních zemích (Svojanovský 2014:13).

Co se týče vybavení, tak to bylo na našem území velmi těžko dostupné. Někteří měli štěstí a měli na západě příbuzné nebo známé. Díky tomu měli možnost nechat si vybavení zaslat či přivést. Ti, co tuto možnost neměli, byli odkázáni na princip D.I.Y. (do it yourself) a první skateboardy si vyráběli sami většinou rozebráním truckových bruslí, jejichž podvozky připevnili k dřevěné desce, jako tomu bylo v prvopočátcích v USA. Tvary prken se většinou okoukaly z časopisů nebo se obkreslovaly od lidí, co měli originální prkna přivezené ze západu. V 80. letech se začalo vyrábět prkno s názvem Esarol. Tyto prkna nebyla kvalitní jako vybavení ze západu, ale pro mnohé to bylo vůbec první setkání se skateboardem, které v nich probudilo zájem shánět kvalitnější vybavení, čímž bezpochyby napomohl k další popularizaci skateboardingu v ČSR. Největším problémem v počátcích byla kolečka. Gumová kolečka, která byla na bruslích, totiž vůbec nejela, a tak se začaly vymýšlet různé originální způsoby, jak kolečka zdokonalit jako např. lepením hokejových puků dohromady nebo soustružením silonu či jiných pevných materiálů (Svojanovský 2014:15). Později se začala

vyrábět kolečka Kryptos z polyuretanu, ale bohužel nedosahovaly takových kvalit jako kolečka zahraničních výrobců. „*Prostě to nemělo tu tvrdost a přilnavost. Protože tyhle ty pokusný polyuretanový kola, když se nabalily prachem, klouzaly hůř než na mokru. To byl problém.*“ – Honza Šik, Praha (Nanoru, M. a M. Ovestreet 2013: 148)

Desky se vyráběly většinou z překližky nebo různých dřevěných desek, ze kterých se vyříznul požadovaný tvar. Trucky se používaly z bruslí, později se je někteří odvážlivci vcelku úspěšně pokoušeli odlévat. Postupně však začala vznikat čím dál větší potřeba získat profesionální vybavení ze zahraničí, hlavně polyuretanová kola, která se ničím nedala plnohodnotně nahradit. Proto postupně začala vznikat síť lidí s kontakty nebo rodinnými příslušníky, kteří byli schopni zajistit a dodat skateboardové vybavení ze západu, nejčastěji z NSR. Kolečka, ale i jiné vybavení bylo na naše poměry dost drahé, takže člověk šetřil na jednu sadu koleček několik měsíců. Zejména kolečka byla pro další rozvoj nezbytností z důvodů uvedených výše (Svojanovský 2014: 14-15).

„*Kolečka si musel někde vyštrachat. To stálo asi dva tisíce, což byly dvě vejplaty, ty vole.*“ – Honza Peterka, Praha (Nanoru, M. a M. Ovestreet 2013 : 148)

Skateboardová komunita byla velmi solidární, a tak bylo na denním pořádku půjčování, výměnný obchod či posílání starého vybavení dál. Z vlastní zkušenosti vím, že se tento aspekt do jisté míry zachoval i u současné generace skateboardistů. Díky lidem s kontakty na západ se k nám mimo výše zmiňovaného vybavení začaly dostávat také časopisy jako například Skateboarder nebo později Thrasher, které obsahovaly fotografie, reklamy, rozhovory s profesionály, objednávkové formuláře a mnoho dalších užitečných informací, ale i audiovizuální materiál, především ve formě VHS kazet, jejichž obsahem byly skateboardová videa z produkce firem jako byly zejména Bones Brigade, Santa Cruz, Vision a dalších Tyto materiály byly velmi ceněné a pro místní scénu velmi důležité. Také jí do určité míry

formovaly a inspirovaly, ať už šlo o oděv či techniku a provedení jednotlivých triků. V rámci komunity se pořizovaly další kopie, což napomohlo k dalšímu šíření tohoto materiálu. Ne každý měl v té době VHS přehrávač, což vedlo k hromadným projekcím a společné interakci mezi skateboardisty (Svojanovský 2014: 17).

„Pak dal Stacy Peralta dohromady Bones Brigade a produkovali ty videa, což bylo na tu dobu neobvyklý, ale strašně se to chytlo, Na každých závodech jsme se vždycky slezli u někoho, kdo měl použitelný video, a tam jsme na to čuměli, to bylo fantastický.“ – Ivo Škrabal, Polička (Nanoru, M. a M. Ovestreet 2013: 118)

Další možností, jak získat vybavení, bylo prostřednictvím dopisů psaných jednotlivým firmám přímo do USA. Kontakty na dané firmy získávali z dovezených časopisů, kde na konci časopisu byly reklamy a u nich i uvedené adresy. Někteří měli skutečně štěstí a získali vybavení touto cestou. *„Se mi do ruky dostal nějaký časopis, Skateboarder bych řek, kde bylo milion inzerátů. To mělo sto šedesát stránek, hroznej katalog. Tak jsem napsal milion dopisů. Vytáhl všechny ty reklamy, ty adresy, a pak jsem třeba šel na poštu a nes, já nevím, sedmdesát dopisů. Zkoušel jsem to všechno obeslat. Někdo poslal samolepky, někdo další časopis. Ale čtyři skejty jsem měl tutově touhle cestou. Jedno určitě Powell Peralta, to mělo Bones kola. Nebo mi posílali trička, čelenky. Kolečka Kryptonics. Z Anglie skejt Lotus. Snad nejvíc, co jsem kdy v té době za skejt zaplatil, bylo osmdesát pět korun za clo. Od mého táty kolegyně z práce měla hobby, že se učila jazyky, tak jsem si vždycky vymyslel nějaký text a ona mi ho přeložila do angličtiny. Měl jsem takovej model, kterej jsem odeslal všude. Mám pocit, že otec majitele Powellu byl Čech, byl hrozně rád, že se mu ozval někdo z Československa, asi ke mně nějak tíhnul. Posílal jsem mu knížku v angličtině o Praze a pak jednou máma dostala v práci nějaký talíř s Hradčanama, ten jsem mu taky poslal. Já nikdy*

neměl problém s prknama, vždycky jsem měl tak čtyři skejty.“ – Bohouš Pluhař, Praha (Nanoru, M. a M. Ovestreet 2013: 156)

Dalším problémem, se kterým se první generace skateboardistů u nás potýkala, byl fakt, že nebylo prakticky kde jezdit. A tak v duchu hesla „udělej si sám“ začaly počátkem 80. let vznikat první stěny, později U-rampy. První stěna v Československu vznikla někdy kolem roku 1978 v Praze na Strahově. Byla to modrá stěna, zbouchaná ze sololitových desek, na nichž byl nápis „King Skate“. Na místě této stěny vznikla později (v roce 1980) také první U-rampa u nás. Peníze a materiál na stavbu překážek se dařilo získávat pod záštitou Socialistického svazu mládeže, pod kterým fungoval již výše zmiňovaný skateboardový klub.

„Rok 1980, jo. Postavilo se to před spartakiádou. Zdeněk Pecháček říkal, jak policajti vyhrožovali, že si to budeme muset odtáhnout. Aby to nepopuzovalo socialistickou mládež. Aby se lidi neptali, co to je, a hlavně, aby tam nikdo nejezdil“ – Ivan Pelikán, Praha (Nanoru, M. a M. Ovestreet 2013: 168)

Nezávisle na Praze začaly vznikat U-rampy i na jiných místech republiky, zejména v Brně a v Poličce. V Brně vznikly kolem roku 1980 dvě první skateboardové rampy, první na ulici Merhautova, a druhá v Žabovřeskách, což napomohlo k popularizaci skateboardingu mezi veřejností (Svojanovský 2014: 16). Mezi první rampy v Československu patřila také rampa v Březinách u Poličky. Rampa stála na mýtině v malém údolí. Pořádaly se zde velké akce, na které se sjížděli skateboardoví nadšenci z celé republiky a mnohdy zde tábořili i několik dní.

„Bydleli jsme ve stanech, který byly deset metrů od toho účka. Jak tam tekla ten potůček, tak tam tekly taky hromady piva. Kdo tam byl, řekne ti: „Jó, Březiny, fantastická záležitost.“, – Tomáš Fiala, Brno (Nanoru, M. a M. Ovestreet 2013: 171)

Jedním i podle pamětníků z nejzásadnějších míst tehdejší doby byla hasičská nádrž ve Staré Roli v Karlových Varech. Tato nádrž měla na rozdíl od ostatních nádrží oblé tvary stěn, což velmi dobře simulovalo jízdu v U-rampě.

„Tam si myslím, že byl začátek toho správného skejtu. Tam jsme pochopili, jak ty rádiusy využít. V té rampě to nešlo, ani na King Skate, ty hřebíky a všechno.“- Luděk Váša, Praha (Nanoru, M. a M. Ovestreet 2013: 174)

Prakticky od vzniku skateboardové komunity na našem území koncem 70. let vznikala potřeba organizování závodů a jiných akcí, které měly za úkol dále propagovat skateboarding mezi širokou veřejností. Prvním oficiálním závodem bylo mistrovství republiky, které se jelo již v roce 1979. Závodilo se především ve skoku ve slalomu, skoku do výšky a skoku do dálky. Později se přidaly i další disciplíny: freestyle a U-rampa. Vzhledem k tehdejšímu politickému režimu se veškerá činnost spojená se skateboardingem musela provádět v rámci SSM. Začaly vznikat sportovní oddíly, kterých bylo 11, a fungovaly v rámci tělovýchovných jednot (Svojanovský 2014: 17). Tyto oddíly začaly pořádat závody a různé jiné akce. Ostatně v tom je největší rozdíl mezi skateboardingem, jak ho známe dnes, a skateboardingem v ČSR před rokem 1990. V 80. letech byl skateboarding u nás stále brán spíše jako sport nežli životní styl. Jelikož nebylo dostatek informací ze západu, nikdo nevěděl, jakým směrem se skateboarding bude ubírat, zda se bude vyvíjet spíše jako sport, nebo jestli se začne skateboarding formovat jako ideologie či životní styl. Informace o tom, kdy se budou jednotlivé závody a ostatní akce konat, se pozvaným zasílaly prostřednictvím korespondenčních lístků, někdy se konání dalšího závodu ohlašovalo veřejně v jejich průběhu. Během 80. let došlo k částečnému uvolnění režimu a někteří představitelé SSM a jiných státních orgánů si začali uvědomovat potenciál některých našich jezdců. Někteří jedinci tak dostali možnost reprezentovat ČSR ve skateboardingu, i když se jednalo o původně západní sport. Nutno podotknout, že naši skateboardisté byli jedinými z východního

bloku, kdo mohl vycestovat na západ (Lang 2005). Neznamenal to však, že mohl vycestovat každý schopný skateboardista. Zejména ti, kteří koketovali současně se skateboardingem a punk-rockovou subkulturou, která sem se dostala prakticky současně se skateboardingem, měli smůlu, ale k tomu se blíže dostanu později. V průběhu 80. let vzrůstala kvalita našich jezdců a někteří z nich byli v některých disciplínách schopni konkurovat i těm zahraničním.

Důležitou osobou byl v tomto Martin Kopecký, který působil v SSM na oddělení netradičních sportů, kam spadal i skateboarding. Díky tomu byl schopný pro některé jezdce sehnat výjezdní doložky a zajistit jim tak účast na zahraničních závodech. Objevil také další způsob, díky kterému mohli naši skateboardisté vycestovat. Jednalo se o tzv. „bílé karty“. Součástí tohoto dokumentu byla i pozvání do zahraničí a prohlášení o tom, že se hostitel o pozvané osoby postará i po finanční stránce. Martin Kopecký se velkou měrou zapsal do československé skateboardové historie. Byl vydavatelem časopisu „Smyk“, což byl první skateboardový časopis u nás. V časopise byly články o jednotlivých závodech, ale i o nekonečných „pitkách“, o kterých se mnohdy informovalo více než o samotných závodech a jiných akcích. Časopis byl psaný vtípnou formou a těšil se veliké oblibě mezi tehdejší komunitou skateboardistů. Kopecký mimo to stál u zrodu Československé skateboardové asociace, která tehdy fungovala ilegálně. Zavedl u nás velmi funkční systém závodů, které se jezdily v rámci Československého poháru. Obdobný systém se mu podařilo zavést i v evropských podmínkách. V roce 1987 byl díky svým organizačním schopnostem zvolen i prezidentem Evropské skateboardové asociace (AES-Association of European Skateboarders). V závodech panoval tehdy v Evropě vcelku chaos. Pravidelně docházelo k tomu, že se jednotlivé závody překrývaly, a nikdo nevěděl, kam má jet. Díky Kopeckému vznikla série závodů nesoucí název Evropský pohár, čímž dal soutěžnímu závodění v Evropě novou podobu. Díky Evropskému poháru bylo jasné, který závod bude mít prioritu a hlavně prestiž (Lang 2005).

„Martin byl velmi organizačně schopnej, a to i přesto, že byl velmi mladej, i když vypadal starší, protože už od patnácti nosil plnovous. Jeho obrovskou devizou bylo, že uměl anglicky. V Prachaticích uměl tehdy anglicky tak možná nějaký profesor na gymnáziu, pak jedna moje učitelka dějepisu ze základky, která si dopisovala s Agathou Christie, a tím to haslo. A jemu se dařilo jezdit do Münsteru na mistrovství světa coby představitel československý asociace a nějakým způsobem jsme jeho organizační schopnosti a inteligenci objevili nejenom my tady, ale odhalila ji i západní Evropa. Z Martina Kopeckýho se stal prezident Evropský skateboardový asociace. To byl největší paradox, týpek ze socialistický země zvolený zástupcema západních států za prezidenta. On v tom uměl chodit, bylo mu požehnáno a v SSM mu nijak neházeli klacky pod nohy. Ale jak říkal pár let před smrtí, když byly třeba takový ty výjezdy reprezentantů na mistrovství Evropy, dělal různý podfuky. Třeba se dostal na SSM do kanceláři, kde se odsouhlasujou výjezdní doložky, a pár těch papírů čórnul, oštemploval, podepsal, pak to někde předložil. Takhle dostával lidi ven.“ – Míra Bartoš, Prachatice (Nanoru, M. a M. Overstreet 2013: 361)

V roce 1986 dostal Luděk Váša jako první skateboardista z ČSR vůbec, povolení vycestovat pod záštitou SSM na první oficiální mistrovství světa do Vancouveru. Luděk Váša vyhrál titul mistra světa ve skoku vysokém. Prostřednictvím Martina Kopeckého, který tuto informaci donesl do Československé tiskové kanceláře, byla tato zpráva otisknuta snad ve všech tuzemských médiích. Díky tomu, že předáči strany začali vidět v tomto novém sportu určitý potenciál, se skateboarding legitimizoval a možnost vycestovat dostali další jedinci, a to i přes to, že Váša vyhrál v disciplíně, která v té době byla už spíše na ústupu. Ještě téhož roku se podařilo dostat za hranice i Tomáše Potůčka, který byl jedním z průkopníků freestylu (později i streetstylu) u nás. Podařilo se mu rychle získat kontakty na skateboardisty ze zahraničí, což vedlo k tomu, že do ČSR začali jezdit i největší jména tehdejšího světa skateboardingu a s nimi i další tolik potřebné vybavení. On stojí například za tím, že na Prachatický

Summercamp v roce 1987 přijel i Mark Gonzales, v té době jedno z největších jmen světového skateboardingu. Dnes je jednou z nejuznávanějších legend a průkopníků streetstylu. Osobu Tomáše Potůčka zmiňují také proto, že je rodákem z Pardubic a na formování místní skateboardové komunity měl výrazný vliv, ale jeho osobě se budu více věnovat v pardubické historii. Někteří stihli ještě do revoluce emigrovat, ale většina se vracela zpět do Československa, aby měli možnost vycestovat i ostatní a hlavně proto, že si vážili toho, co pro ně Martin Kopecký dělal. Několik závodů či jiných akcí, kterých se zúčastnili i zahraniční skateboardisté, se uskutečnilo i na našem území. Za zmínku stojí třeba Czechoslovak skateboard open, který se konal na podzim roku 1987 ve sportovní hale Rondo v Brně. O rok později se v Praze konala akce s názvem Euroskate, což bylo vlastně mistrovství Evropy. Závod se tak, ale nemohl jmenovat, protože mistrovství Evropy v čemkoliv muselo být schvalováno čtyři roky dopředu. Martin Kopecký přišel s nápadem, že tuto akci pojmenuje právě Euroskate a tím se vyhne čtyřleté čekací lhůtě. Díky tomu, že se tato akce konala v Praze, mohli dojet i závodníci z Východu, kteří se nemohli účastnit závodů na západě. Na západě to brali zase tak, že se jedná o první velkou akci ve Východním bloku a nikdo o to nechtěl přijít. Díky tomu se zde sešla opravdu kompletní evropská špička (Lang 2005).

Díky této akci v Československu naplno prorazil streetstyle, protože všechny překážky ze závodu byly později umístěny ven a byly k dispozici pro každého (Hroch 2012).

Další důležitou akcí byl bezpochyby Summercamp v Prachaticích, jehož první ročník se konal v roce 1985. V roce 1987 se na něm objevil i již výše zmiňovaný Mark Gonzales, který se tak stal prvním americkým profesionálem, jenž navštívil Československo. Tato akce se okamžitě stala velmi oblíbenou, zejména kvůli propojení rockové a punkrockové hudby, která byla od počátku neodmyslitelnou součástí zdejší skateboardové subkultury. Na závodech i jiných

akcích hrála téměř pokaždé punkrocková hudba. Mezi oblíbené kapely patřily například Sex Pistols, Dead Kennedys, Devo a další (Svojanovský 2014: 18).

„Formani vždycky přivezli to, čím byli naočkovaný, co tam viděli. Vždycky přivezli tu atmosféru. A naočkovaný byli tím, co bylo v těch časákách. Action Now, tam byla muzika, Devítky, Black Flag, Dead Kennedys. Já mám třeba dodneška originál kazety Skate Rock. Od jedničky do desítky. Thrasher. – Ivan Pelikán, Praha (Nanoru, M. a M. Overstreet 2013: 219)

Velkou inspirací se v tomto ohledu stal i časopis Thrasher, ve kterém byly rozhovory s punkrockovými kapelami. V předrevolučním období se k punku ve větší, či menší míře hlásila drtivá většina tehdejších skateboardistů, což souviselo i s navštěvováním punkrockových koncertů a přejímáním některých atributů punkového hnutí (Svojanovský 2014: 17-19).

Někteří poslouchali pouze hudbu, ale ti odvážnější se do svých idolů i stylizovali. Díky tomu měli problémy s příslušníky veřejné bezpečnosti, protože na rozdíl od skateboardingu viděl v punku státní aparát jisté nebezpečí a tvrdě proti jeho příslušníkům zasahoval. Někteří členové skateboardové komunity se i přímo podíleli na vývoji té punkové (minimálně pražské), jakožto členové prvních punkových kapel u nás. Mezi první punkové kapely patří i například Suchý mozky, což byla kapela, kterou založili Matěj a Petr Formanovi společně s Ivanem Pelikánem. Dále pak kapela Mrtvý miminka, kde dělal frontmana Honza Peterka.

„Koncerty byly jednou za sto let. Českéj punk, to byly Suchý mozky, Mrtvý miminka, kde se zpíval, a A64. Kdy a kde se ten koncert odehraje, se vyšušovalo. Musel si bejt doma u telefonu. Nemoh si udělat plakát, to by fízlové přišli tutově. Punkový mejdany bejvaly na parniku. Pronájem parniku byl docela levnej, sis ho pronajmul, ale tam prudili ty loďaři. Teda voni pruděj dodneška. Že to je moc nahlas, že se to moc houpe. Si ani nemusel moc pogovat, už kňourali.“ – Honza Peterka, Praha (Nanoru, M. a M. Overstreet 2013: 225)

Vývoj po roce 1989

Skateboarding po roce 1989 se vyvíjel úplně jiným směrem. Změnil se styl ježdění, vybavení, oblečení i preferované disciplíny. Staré disciplíny byly kompletně vytlačeny streetstylem. Nová generace měla lepší přístup k informacím a hlavně k potřebnému vybavení. Začaly vznikat první „skateshopy“, které si mnohokrát otevírali lidé ze starší generace jako např. Ivan Pelikán, který rozjel Mystic skateshop nebo Tomáš Holeček, který stál za vznikem Rock'n'Roll distribuce. Do skateboardingu začala čím dál více pronikat i hip-hopová kultura, která byla počátkem devadesátých let na vzestupu, což se projevilo především ve stylu oblékání skateboardistů. V druhé polovině devadesátých let se začalo jezdit na bývalém pomníku Josefa Stalina na Letné v Praze. Toto místo se brzy stalo jedním z celosvětově vyhlášených „spotů“ a začali ho hojně navštěvovat profesionálové z Evropy i ze zámoří. Začaly vznikat i první časopisy jako například „Free Magazine“ nebo „Board“, na kterém vyrostla i moje generace. Tyto časopisy se nezabývaly jenom skateboardingem, ale současně i snowboardingem a hudbou. Po západním vzoru začaly vznikat i první české skateboardové a snowboardové firmy. Začalo se také s legální výstavbou prvních skateparků. Vyrostl tak například skatepark na pražském poloostrově Štvanice, kde firma Mystic Skate uspořádala v roce 1994 první ročník závodu Mystic Sk8 Cup s účastí několika amerických profesionálů. Tento závod si během let vybudoval velmi kvalitní pověst a letos se konal již jeho 23. ročník. Skateboardová komunita v Česku a na Slovensku po roce 1989 se začala vyvíjet po vzoru jejího staršího amerického sourozence až do podoby, kterou známe dnes.

2.3 Historie místní

80. léta

Stejně jako na celém našem území se skateboarding v Pardubicích objevil koncem 70. let, i když měl třeba oproti Praze nebo Karlovým Varům zhruba 3 roky zpoždění. První skateboardisté se podle mých respondentů objevili někdy v roce 1979. Stejně jako kdekoli jinde se to nedá říct s úplnou přesností, protože mi bylo sděleno, že se členové komunity postupně dozvídali o dalších lidech, kteří se na skateboardu třeba jenom vozili, jako někteří zaměstnanci Tesly, kteří zde vyráběli skateboardy svým dětem. Těmito lidmi se ale na následujících řádcích nebudeme zabývat, neboť nebyli součástí místní komunity.

„Já jsem začal jezdit v Pardubicích někdy v roce 1979. Na gymplu jsem kamarádil s jednou holkou, která v té době chodila s Melesíkem, nejlepší slalomářem u nás. A ta nám dávala echo o různých závodech.“ – Tomáš Potůček (Nanoru M. a M. Overstreet 2013:117)

Většina začínala na prknech socialistické výroby, jako byl například model Flamengo nebo Esarol, o kterých jsem se již zmiňoval v předešlých kapitolách. V Pardubicích tehdy jezdilo pár jedinců, kteří se původně ani neznali a dali se dohromady až díky tomu, že jeden potkal druhého tak, jak tomu ostatně bylo i v jiných částech republiky. Tak se dal někdy kolem roku 1981 dohromady Tomáš Pražák, Petr Olexa a Tomáš Potůček, čímž vznikl zárodek místní skateboardové komunity. Olexa s Potůčkem byli jediní, kteří měli tehdy kvalitní prkno, někdo měl zase kolečkové brusle, a tak si je vzájemně půjčovali, aby si každý zajezdil jak na skateboardu, tak na bruslích. Bruslaři a skateboardisté byli v té době jedna parta a na stavbě překážek, ale později i pořádání závodů se podíleli společně. Potůček byl žákem místního

sportovního gymnázia, kde poznal dívky z lyžařského oddílu, které v rámci letní přípravy jezdily na kolečkových bruslích připevněných na lyžákách. Dívky měly i skateboard a jednou z nich byla i Jana Pazderová, která v té době byla asi naší nejlepší slalomovou jezdkyňou na skateboardu. Díky tomu se dozvídali o jednotlivých závodech a dalších akcích. Z počátku se jezdil pouze slalom a skok do výšky/dálky. Freestyle a široká prkna přišly až o něco déle, někdy v druhé polovině 80. let. Hlavním problémem v začátcích bylo, že nebylo prakticky kde jezdit, protože za minulého režimu bylo běžné, že se všechny chodníky vylévaly velmi hrubým betonem, na kterém tehdejší kolečka (pokud jste neměli originální) moc nejela a v Pardubicích tehdy nebyl žádný kopec s dobrým povrchem, což je vzhledem k faktu, že Pardubice jsou prakticky jedna velká rovina, celkem logické. Místní tak nemohli využívat kopec jako rozjezdovou rampu, tak jako tomu bylo například v Praze na Strahově. Museli to vyřešit tím, že si postavili vlastní nájezdovou rampu, která stála na parkovišti na Závodu Míru, na místě, kde dnes stojí komplex obytných domů s názvem Poseidon. Materiál většinou kradli na stavbách, čímž škodili režimu. Trubky ohýbali a svařovali u Tomáše Pražáka na zahradě. Těchto ramp a později i stěn vzniklo více, ale o tom se budu podrobněji věnovat v kapitole vývoj lokality. Dalším problémem stejně jako v jiných městech byl nedostatek potřebného vybavení. Pouze někteří jednotlivci měli možnost dostat se k originálnímu vybavení ze západu, jako například Tomáš Potůček, který později studoval na vysoké škole v Praze a stýkal se se zdejší komunitou a oježděné vybavení posílal dál. Většinu si i tak museli vyrábět, což lze vidět na fotografiích v audiovizuální části práce. Byl to vlastně takový pokus-omyl a několik pokusů zabralo, než tyto produkty domácí výroby dovedli do použitelného stádia. Zahrada Tomáše Pražáka byla místem, kde vznikala většina těchto pokusů. On sám si například vyrobil formu na trucky, které se pak pokoušel vylévat. Později v druhé polovině 80. let s příchodem širších prken (dnes je nazýváme ryba podle jejich tvaru) vyráběl i formy na prkna. Tvary skateboardů místní vyráběli podle obrázků v časopisech,

kteře přivezl buď Tomáš Potůček od lidí z Prahy, nebo Dan Pek, který psal dopisy do zahraničí a občas mu někdo nějaký ten časopis či kolečka poslal. Od lidí z pražské komunity se sem dostávala i první skateboardová videa, která byla pro zdejší komunitu velkou inspirací například k učení nových triků nebo ve výrobě oděvu, což opět dobře zobrazují dobové fotografie. Další velkou inspirací byl Tomáš Potůček, který se vlastně prosadil ve freestylu i na evropské úrovni a byl pro zdejší komunitu velmi důležitou postavou. Kolečka jim vyráběli nějakí skateboardisté ze Žiliny, kteří je tam na vysoké škole pekli z polyuretanu. S těmito lidmi se seznámili na závodech, stejně jako s lidmi z blízkého okolí. Později tak do Pardubic jezdili skateboardisté z Hradce Králové nebo Chocně. To mělo několik důvodů. V Chocni nebylo kde jezdit a Hradec Králové byl v té době oproti Pardubicím policejní město a příslušníci veřejné bezpečnosti byli vůči skateboardistům hodně vysazení. V našem městě měli skateboardisté problémy s VB pouze na určitých místech v centru města, o čemž se budu blíže zmiňovat v kapitole vývoj lokality. Co se veřejnosti týče, tak starší generace podle mých respondentů brala skateboarding jako výdobytek západní kultury a stavěla se k němu vesměs negativně. Naopak v mladší generaci vzbuzoval skateboarding spíše zájem a obdiv a chtěli si to vyzkoušet, což brali pozitivně i členové místní komunity a viděli v tom možnost, jak získat nové členy. Co naopak místní komunitu decimovalo, byla tehdejší povinná vojenská služba na dva roky, protože člověk dostal „opušťák“ na týden v roce, což byla jediná možnost, kdy se mohl vidět s ostatními. Někteří se po vojně ke skateboardingu už nevrátili. Místní uspořádali na hřišti v Polabinách i závody, kde se jezdil slalom a freestyle. Jelikož potřebovali peníze na pokrytí nákladů spojených s pořádáním závodu a nevěděli, jestli mohou vybírat vstupné, vyřešili to cedulí s nápisem vstupné dobrovolné. Závody se oproti dnešku vedly ve velmi přátelském duchu a bylo to spíš o tom, setkat se s ostatními skateboardovými nadšenci z jiných koutů Československa. Umístění v samotném závodu bylo až druhotné. Závody v podobě, v jaké je známe dnes, přišly až po roce 1988 a akci Euroskate. Zajímavostí je, že

místní se neorganizovali pod Socialistickým svazem mládeže tak, jako tomu bylo v jiných městech. Místní komunita se zorganizovala prakticky sama a nikdo se je zde nesnažil řídit. Podle mého respondenta je možné, že je někdo řídil, aniž by si to sami členové uvědomovali, protože otec Dana Peka měl vysoké postavení v komunistické straně.

Ve druhé polovině 80. let se postupně přešlo na širší tvary desek, což znamenalo i změnu ve stylu ježdění. Freestyle a slalom pomalu začal nahrazovat streetstyle. Dorostla nová generace skateboardistů v čele s Martinem Zedníkem, Rumunem, Hynkem Doleželem a bratry Kalhousovy, kteří už jezdili čistě jenom streetstyle. V této době se vypuštěná nádrž na Polabinské čtyřce stala hlavním středobodem místní komunity, na jejímž místě dnes stojí plaza, na které jezdíme. V tomto období jsme se mohli čím dál více setkat se skateboardisty v centru města, kde bylo hodně streetových spotů, jako například pomník Vladimíra Iljiče Lenina před Východočeským divadlem, což bylo místo s leštěným mramorem. Zároveň to bylo místo, kde vznikaly největší konflikty s Veřejnou bezpečností. V tomto období vznikla i U-rampa u nádraží, kterou stavěli učni na praxích v místní Továrně Mlýnských Strojů, což tam údajně domluvil otec Dana Peka, který jak jsem zmiňoval, byl vysoce postavený člen komunistické strany, a měl v továrně známé. Důležitou akcí pro rozvoj streetstylu v Československu byl již několikrát zmiňovaný závod Euroskate, který této nové disciplíně dodal potřebný impulz. Tohoto závodu se účastnili jako diváci i členové místní komunity a dokonce se jim od jezdců ze západu podařilo koupit i některé vybavení. S pádem komunistického režimu se i první generace skateboardistů u nás odebrala do ústraní. Bylo to dáno jednak věkem některých členů komunity, ale také novými možnostmi, především v podnikání, které se po pádu režimu naskytly. Tomáš Potůček se dále motal kolem skateboardové komunity a v Praze založil distribuci Rock’N’Roll, která do České republiky dovážela skateboardové vybavení různých značek, což bylo důležité i pro vznik prvního skateshopu v Pardubicích, k čemuž se dostanu později v této kapitole. Můj respondent Tomáš

Pražák začal podnikat jako umělecký kovář a věnuje se tomu dodnes. V činnosti pokračovala druhá generace, o které jsem se zmiňoval o několik řádků výše.

90. léta

Počátky devadesátých let se nesly v rytmu streetstylu, který byl v těchto letech na největším vzestupu. Většina tehdejšího dění se odehrávala v Polabinách na bazéně, který se už koncem 80. let stal středobodem pro místní komunitu. Jezdilo se samozřejmě i v centru města, kde se však místní skateboardisté často setkávali s negativními reakcemi od obyvatel města, ale i od příslušníků městské policie. Město se k řešení problému nijak nepostavilo a nezprostředkovalo místní komunitě žádný prostor, kde by mohla beztréstně fungovat. Skateboarding byl počátkem 90. let u nás stále ještě v undergroundu a nebyl zdaleka tak rozšířený jako dnes. Zásadním rozdílem byl fakt, že po pádu režimu bylo najednou dostupné veškeré vybavení, ale v porovnání s dneškem bylo vše velmi drahé. Jak jsem psal výše, Tomáš Potůček založil firmu Rock’N’Roll, která se zabývala distribucí veškerého vybavení, oblečení a bot do České republiky. Potůček se dá v tomto ohledu brát jako jeden z průkopníků. Díky vazbám na Tomáše Potůčka vznikl v roce 1993 i první pardubický skateshop s názvem Crash. Tento skateshop založili dva členové místní komunity Radek „Kurt“ Kalhous a Petr „Rumun“ Vik, kteří do Pardubic začali dovážet oblečení a vybavení právě přes Potůčka. Skateshop vznikl u „Rumuna“ doma v jedné malé místnosti, v suterénu rodinného domu. Toto místo se na čas stalo středobodem pro místní komunitu. Tím, že skateshop vlastnili členové komunity, rozhodovali, komu vybavení prodat a komu ne, čímž byl vlastně do určité míry omezený i vstup do komunity. Podle jeho slov mu nešlo ani tak o to kolik vydělá, ale spíš o to, jaký ten člověk je a jestli zapadne mezi ostatní. Skateboardové oblečení nebylo tak masově dostupné všem, jako je tomu dnes, a pokud se člověk nepohyboval v rámci této komunity, tak pro něj bylo i těžko sehnatelné. Tím chci říct, že v této době nosili oblečení skateboardových značek skutečně jenom skateboardisté, ne široká

veřejnost, jako je tomu dnes. V okolních městech tou dobou ještě žádný skateshop nebyl(v Hradci vznikl první o rok později), takže Crash byl vlastně jediné místo v okolí, kde se dalo koupit skateboardové oblečení a vybavení.

Petr „Rumun“ Vik: *„Jsme byli vlastně první i v okolí. Rok po nás otevřeli skateshop Grip v Hradci.“*

Crash fungoval v letech 1993 až 1997. Hlavním důvodem konce Crashe bylo, že Rumun a Kurt odjeli v roce 1997 na Nový Zéland, kvůli tomu, že chtěli životní změnu, a po jejich návratu už byl otevřený první regulérní skateshop Crompel v ulici Sladkovského, tudíž podle slov Rumuna už nemělo cenu s tím znovu začínat. V druhé polovině devadesátých let se postupně začala formovat třetí generace místní komunity. Na rozdíl od prvních dvou generací, tato už nezažila dobu, kdy se muselo prakticky veškeré vybavení vyrábět a měla možnost si prakticky vše koupit. Dalším výrazným rozdílem bylo to, že v této době začala skateboarding hodně ovlivňovat hip-hopová subkultura, což se promítlo především v oděvu a hudbě. Předěšlé generace spíše inklinovaly k punkrocku. V druhé polovině 90. let byl postaven i první skatepark v Pardubicích. Konkrétně na Dukle v areálu stadion Rudá Hvězda. Skatepark však nevznikl z iniciativy města, ale místní in-line komunity. Park byl pro skateboardovou komunitu prakticky nevyužitelný vzhledem k nekvalitnímu povrchu. V Hradci Králové už v té době stál zastřešený skatepark, přitom skateboarding v tomto městě nemá takovou tradici jako v Pardubicích. V roce 1998 vznikl Crompel, což byl první oficiální skateshop v Pardubicích. To vedlo k přílivu další nové vlny jezdců, ale zapříčinilo to, i že se skateboardové vybavení (především oblečení) masově rozšířilo i vně komunity. Otvíraly se další a další obchody a ze skateboardingu se stával v první řadě byznys. Skateboarding se pomalu vyvíjel až do dnešní komerční podoby. Ze skateboardingu se jednoduše stal trend, což dokazuje i fakt, že v roce 2002, kdy jsem začínal, byly v Pardubicích už tři skateshopy.

Vývoj po roce 2000

Kdybych měl popsat tehdejší stav místní komunity, tak bych jí popsal jako nejednotnou, což bylo v zásadě způsobeno tím, že zde nebyl žádný prostor, kde by se mohla místní komunita scházet a beztrně fungovat. I přes opakované žádosti o výstavbu nového skateparku město místní komunitě nevyhovělo. Bylo tu několik pokusů, ale většina vesměs nedopadla moc dobře, protože to dělali lidé, kteří se skateboardingem neměli žádnou zkušenost. Tím se, ale budu blíže zabývat ve vývoji lokality. Vzniklo tak několik skupin v Polabinách, na Dubině, na Dukle a v centru města, které o sobě sice věděly, ale nejezdily spolu. Každá z těchto skupin jezdila na svých lokálních „spotech“ většinou v blízkosti svého bydliště a na ostatní „spoty“ jezdili čas od času. Některé skupiny řešily absenci skateparku tak, že zabraly nějaké menší hřiště či plácek a na něm si postavily překážky. Postupně tak vznikaly placky na Dubině a v Polabinách, oba dva ale časem z iniciativy městských orgánů zanikly, což do určité míry ilustruje vztah mezi skateboardisty a městem. Město místní komunitě nechtělo postavit skatepark, ale jeho představitelům vadilo, když se jezdilo v centru města, kde je často pokutovala městská policie. Taktéž jim vadilo, když skateboardisté problém s nedostatkem podmínek pro ježdění řešili sami a něco si postavili kolikrát na úplně opuštěném, nevyužitém místě. Skupina v centru jezdila nejčastěji na mramorových lavičkách na Masarykově náměstí, kam se postupně připojovali i lidé, co zbyli z okolních skupin, které se většinou rozpadly, protože jejich členové přestali jezdit. Z této skupiny nabalené o začínající skateboardisty a členy skupin z jiných částí města se postupně začal formovat základ dnešní komunity. Jednou z nejzásadnějších událostí pro pardubickou skateboardovou komunitu je postavení krytého skateparku u nádraží, jehož vznik se datuje do roku 2007. Zásadní událostí proto, že spojil všechny „skejtáky“ z různých konců města a navíc to přispělo také k tomu, že začalo jezdit hodně nových lidí. Tím se začala formovat komunita, která se později přesunula na plazu.

Skatepark vlastně položil základy naší komunity, protože ze skateparku se tato skupina později přesunula na plazu. Rok 2008 byl také zásadní v tom, že se Ondra Ipser společně s Radkem Matuškou rozhodli založit firmu Impalla skateboards, což bylo zásadní i pro nás, protože to byly velmi kvalitní skateboardy za dobrou cenu. Prakticky celá pardubická komunita jezdila na Impallách, protože stály 800 Kč i s gripem² a navíc jsme jejich koupí podporovali naše kamarády. Impalla se později proslavila i po celé České republice, díky tomu, že se klukům podařilo dostat do týmu mnoho zvučných jmen z československé skateboardové scény. Za zmínku stojí třeba Roman „Makak“ Lišivka, který za tuto značku jezdil, a dnes je v evropském týmu Nike sb a Primitive a skateboardingem se živí a cestuje po celém světě. Impalla skončila začátkem roku 2015, protože kluci provozují svoje vlastní podnikání (Ondra má bar, Radek autodílnu) a nestíhali se o Impallu starat. Chvilku jsme si pohrávali s myšlenkou, že bychom s tím pokračovali my mladší, ale někteří začali studovat či pracovat v jiných městech, a tak z toho sešlo. V dobách skateparku se opět začalo hodně jezdit na mramorových lavičkách před pojišťovnou ČSOB. Důvodem bylo to, že v parku se platil (dodnes platí) vstup a ne každému se chtělo platit 200 Kč každý týden, aby si zde pět dní v týdnu zajezdil. Výhodou bylo, že nám z neznámých důvodů už na ČSOB nevyhazovala městská policie, a tak jsme zde mohli jezdit, kdy se nám zachtělo. Vzhledem k rostoucí základně a tomu, že o skateboarding začalo mít zájem čím dál více lidí, se v roce 2009 zrodila myšlenka, že bychom si jako komunita zasloužili místo, které by patřilo jenom nám, a nemuseli jsme se o něj dělit s vyznavači ostatních extrémních sportů (bmx, brusle a koloběžka). Radek s Ondrou začali jednat s městem a nakonec se jim podařilo prosadit návrh na plazu u gymnázia Mozartova. S výstavbou se začalo někdy začátkem roku 2010 a ještě tentýž rok byla uvedena do chodu, což na nás jako komunitu mělo zásadní dopad. Plaza přitáhla i lidi z okolních lokalit. Díky tomu jsme se seznámili s lidmi z Chrudimi, Přelouče a

² Grip je hrubá vrstva připomínající smrkový papír na vnější straně desky. Slouží k lepší přilnavosti nohou ke skateboardu

okolí. Během let 2010 až 2013 zažíval skateboarding obrovský „boom“ a je to zároveň doba, kdy naše komunita byla nejpočetnější (zhruba 30 lidí). Pro mě to bylo i tak trochu symbolické, protože plaza stojí na místě bývalého „bazénu“ v Polabinách, kde jsem se skateboardingem začínal. Od roku 2013 nás začalo rapidně ubývat. Důvodem bylo to, že spousta lidí odešlo studovat do jiných měst, někdo začal pracovat či podnikat a na skateboarding už nezbýval čas. Na druhou stranu se objevilo i pár nových lidí. Jak už jsem zmínil výše, seznámili jsme se s lidmi z Chrudimi a Přelouče, které dnes beru jako součást naší komunity. V současnosti vyrůstá nová generace skateboardistů, kteří jsou teď ve středoškolském věku. Třeba Kryštof Kalhous, jehož otec je jeden z členů druhé generace skateboardové komunity v Pardubicích a poskytl mi fotografie k vizuální části méj práce.

2.4 Vývoj lokality

80. léta

Jelikož je skateboarding stále ještě aktivitou, která se provádí především v ulicích, je pro skateboardisty důležitá architektura města, kterou k této činnosti využívají. V této kapitole se budu zabývat tím, jak jednotlivé „spoty“ vznikaly a zanikaly, a jak se později k rostoucí potřebě skateparku stavělo zastupitelstvo města. První generace skateboardistů se v Pardubicích objevila někdy v roce 1979-1980. Tato generace zprvu jezdila slalom a skok do výšky, jako tomu bylo i v jiných částech Československa. Nevýhodami pro tehdejší generaci bylo zaprvé, že v Pardubicích nejsou žádné kopce a zadruhé hrubý beton, kterým se vylévaly tehdejší chodníky. Místní si proto museli svařit nájezdovou rampu, která nejprve stála u základní školy na Závodu Míru. Materiál na výrobu nakradli na stavbě. U školy začali brzy překážet a tak rampu přesunuli na nedaleké parkoviště, v místech, kde dnes stojí komplex obytných domů Poseidon. Mimo toto místo se jezdilo tam, kde se dalo, což v praxi znamenalo kdekoliv, kde byl aspoň trochu ucházející povrch. Hladký beton je pro skateboarding zcela zásadní. S příchodem širokých prken (dnes jim říkáme ryba podle tvaru) v druhé polovině 80.

let se rapidně změnil i druh disciplín. Slalom a skok do výšky vystřídala U- rampa a streetstyle v jeho rané formě, čímž se změnily i potřeby skateboardistů. Právě v tomto období přestěhovala místní komunita svoji působnost do Polabin čtyři, kde před místní základní školou stála vypuštěná hasičská nádrž, které místní skateboardisté začali přezdívat „bazén“. Toto místo se později stalo středobodem i pro další generace místní skateboardové komunity. Těchto nádrží bylo po celém městě hned několik. Mezi místními vyhrála ta na čtyřce, protože byla v porovnání s ostatními z lepšího (hladšího) povrchu. V tomto období vznikla i první stěna, kterou místní skateboardisté postavili opět z kradeného materiálu ze staveb. Stěna stála přiřazená ke zdi za Wonkovým mostem na stezce směrem do Polabin tak, aby se mohli rozjíždět z mírného kopce. Stěna zde ale moc dlouho nevydržela a byla přesunuta na malé hřiště za Teslu, kde vydržela zhruba dva roky (1984-1985). Nikdo dodnes neví, kdo a proč tuto stěnu přesunul. Po úspěchu této stěny si místní řekli, že by nebylo od věci postavit regulérní U- rampu. Následoval tak pokus číslo dvě, který se realizoval v Polabinách za garážemi (naproti dnes stojí Kaufland). Tento pokus ztroskotal na tom, že skateboardistům někdo ukradl materiál, který opět nakradli ze stavby. Třetím pokusem byla velká U- rampa u nádraží. To už šlo tak trochu mimo místní komunitu. Stavbu U-rampy domluvil otec Dana Peka, který měl vysoké postavení v komunistické straně a znal někoho v TMS (Továrny Mlýnských Strojů), kde domluvil, že zdejší učni postaví v rámci praxí U-rampu místním skateboardistům a bruslařům. Rampa u nádraží stála od roku 1986 a vydržela zde téměř 20 let. Místní v této době začali čím dál více prozkoumávat ulice města, což opět souviselo se vzestupem streetstylu.

Nejvíce spotů bylo v centru města, kde byl i zároveň nejlepší povrch. Nejčastěji se jezdilo před obchodním domem Prior (dnes Tesco), kde byl dobrý povrch, dvoje schody, několik laviček a spirálovitý nadchod s kolmými stěnami. Dalšími místy byly například budova Plynostavu na Masarykově náměstí, kde bylo podloubí s dobrým povrchem, schody u

potravinářské školy, schody u Domu Hudby nebo v Bubeníkových sadech. Nejlepší místem (aspoň co se povrchu týče) byl pomník Vladimíra Iljiče Lenina před Východočeským divadlem. Na tomto pomníku byl leštěný mramor, což samozřejmě skateboardisty velmi přitahovalo. Zde se však skateboardisté báli jezdit, protože byl pomník často kontrolován příslušníky Veřejné bezpečnosti, což pro členy skateboardové komunity mohlo znamenat třeba i vyloučení ze školy.

90. léta

Devadesátá léta se nesla v duchu streetstylu, jenž byl v té době disciplínou, která udávala směr a vytlačila skateboarding v U- rampě na okraj. Skateboardisté jezdili stále častěji v centru města na spotech zmiňovaných výše, protože až do konce 90. let nedošlo k žádné zásadní změně v architektuře města. Jedinou změnou bylo odstranění sochy V. I. Lenina z pomníku u divadla. Po této soše zbyla podstava z leštěného mramoru, na které se jezdilo první roky po revoluci velice často. Později byla odstraněna i podstava a tento spot zanikl. Moji respondenti se shodují, že to mohlo být zhruba někdy v roce 1991. Středobodem nadále zůstával „bazén“ v Polabinách. V první polovině devadesátých let se také začalo jezdit v nádrži, která se nacházela v místech, kde je dnes restaurace U lva. Tato nádrž byla později zasypána z bezpečnostních důvodů. U-rampu u nádraží v těchto letech využívali spíše bruslaři, což souvisí s rostoucí popularizací streetstylu. V centru města se skateboardisté setkávali s negativními reakcemi od obyvatel města, ale i od příslušníků městské policie, a tak začala růst potřeba vzniku prostoru, který by sloužil místním jako útočiště a místo, kde by mohli beztréstně jezdit. Zastupitelstvo města se k tomuto problému nijak nepostavilo a problém se i přes opakované žádosti ze strany skateboardistů nijak neřešil. Nádrž v Polabinách navíc začala chátrat, takže tam bylo čím dál těžší jezdit. I přes nezájem města vznikl v druhé polovině 90. let první pardubický skatepark, který vyrostl na malém prostoru v areálu stadionu Rudá hvězda na Dukle. Tento park vznikl z iniciativy místní in-line

komunity, která byla v té době hodně početná. Park byl vzhledem ke špatnému povrchu pro skateboardisty prakticky nevyužitelný. Hradec Králové měl už v té době svůj krytý skatepark, i přes to, že skateboarding v Hradci neměl takovou tradici jako v Pardubicích. V Hradci Králové se během 80. let prakticky nejezdilo, protože Hradec byl policejní město a příslušníci VB nebyli ke skateboardistům dvakrát tolerantní. I přes absenci skateparku se místní komunita dále rozrůstala o nové členy.

Vývoj po roce 2000

Na počátku nového tisíciletí započala výrazná proměna centra města, která probíhá prakticky dodnes. Tuto proměnu v roce 2000 odstartovala obrovská rekonstrukce budovy bývalého Generálního ředitelství Unichem, kterou v té době vlastnila IPB pojišťovna. Z původní budovy zbyla pouze nosná konstrukce, na které byla budova přestavěna do dnešní podoby. Před prostorem budovy byly postaveny mramorové lavičky. Kolem tohoto místa se zformovala skupina skateboardistů z centra města. Na určitou dobu se tyto lavičky staly asi nejoblíbenějším spotem v Pardubicích, a to i přes to, že zde často pokutovali strážníci městské policie. Téhož roku (2000) byla opravena stezka kolem Tyršových sadů, kterou podélně lemuje mramorová zídka, na které se díky novému povrchu dalo jezdit. I na tomto místě stejně jako všude v centru města docházelo k častým konfliktům s občany i příslušníky městské policie. V letech 2001-2002 se zastupitelstvo města rozhodlo, že zrenovuje chátrající nádrž v Polabinách 4 tak, aby byla využitelná pro skateboarding a další extrémní sporty. Problémem však bylo, že projekt dostal na starost někdo, kdo skateboarding v životě neprovozoval. Povrch uvnitř nádrže byl opraven materiálem, který se po několika měsících začal vydrolovat, čímž pod kolnými stěnami začaly vznikat několikacentimetrové praskliny, ve kterých se snadno zasekla kolečka, což vedlo k častým úrazům. Uvnitř nádrže byly mimo to přistavěny dva rádiusy naproti sobě, které tvořily U-rampu, a na kolných stěnách bazénu přibýly dvě tyče, které byly v tak nesmyslném úhlu, že se nedaly prakticky využít. Tomu

všemu nasazoval korunu nápis „Skatepark“ na kolmých stěnách. Skupina z Polabin řešila problém nejprve tím, že se snažila na vlastní náklady praskliny opravit. Nemělo to ale moc smysl, neboť se praskliny tvořily znova a znova. Problém s nedostatkem místa k ježdění vyřešila tato skupina stejně jako skupiny z jiných částí města a obsadila malé hřiště na okraji Polabin 4. Na tomto místě si postupně vytvořili několik překážek. Tento malý plácek však neměl moc dlouhou životnost. Důvodem byl rozléhající se hluk, na který si stěžovali především senioři z nedalekého domova důchodců. Veškeré překážky se tak přesunuly do okolí nádrže, kde je postupně odvezly buď služby města, nebo je někdo ukradl. Podobné místo vzniklo i na Dubině, kde i přes občasné odcizení některé z překážek vydrželo zhruba 5 let. Později byly překážky odstraněny z důvodu výstavby dětského hřiště. Nádrž v Polabinách se nadále využívala. Hlavním důvodem byla oprava povrchu v okolí nádrže. Díky tomu se dala využívat vnější zídka, ze které se dalo skákat a jezdit na její hraně. V letech 2006-2008 zanikly veškeré spoty před obchodním domem Prior (v té době už Tesco). Důvodem byla výstavba obchodního centra AFI palace (dnes Atrium Palác Pardubice). Jednou z nejzásadnějších událostí pro pardubickou skateboardovou komunitu je postavení krytého skateparku u nádraží, jehož vznik se datuje do roku 2007. Zásadní událostí proto, že spojil všechny skupiny z různých konců města a navíc to přispělo také k tomu, že se skateboardingem začalo hodně nových lidí. I přes přítomnost skateparku se nadále jezdilo i v centru města. Důvodem bylo hlavně to, že se do skateparku platil (a dodnes platí) vstup a ne každému se chtělo platit každý den 50 korun (dnes 60 Kč). Můj názor je takový, že za skateboarding by se platit nemělo, a park navštěvuji sporadicky i dnes (do parku chodím jen když mi počasí nedovolí jezdit jinde). Vzhledem k rostoucí základně se v roce 2009 zrodila myšlenka, že by si místní skateboardová komunita zasloužila místo, které by patřilo jenom skateboardistům a nemuseli se o něj dělit s vyznavači ostatních extrémních sportů (bmx, brusle a koloběžka). Zde je potřeba zmínit Radka Matušku a Ondřeje Ipsera, kteří začali

jednat se zastupiteli města. Nakonec se jim návrh na výstavbu skateboardové plazy podařilo prosadit. S výstavbou se začalo v roce 2010 a ještě téhož roku byla plaza uvedena do provozu. Skateboardová plaza byla postavena na místě nádrže na polabinské čtyřce. Tedy na místě, které využívalo hned několik generací skateboardistů v Pardubicích. Plaza přilákala i skateboardisty z okolních měst. Díky tomu se skateboardová komunita rozšířila o lidi z Chrudimi a Přelouče. Občas do Pardubic zavítají i lidé z Hradce Králové, ale v Hradci v současnosti jezdí málo lidí a nejezdí sem s takovou pravidelností jako kluci z Chrudimi nebo Přelouče. Proto je nebereme jako součást zdejší komunity, ale i přes historickou nevraživost, která panuje mezi Hradcem a Pardubicemi spolu tyto dva tábory velmi dobře vychází. V letech 2014-2015 došlo nejprve k opravě Třídy Míru a později k revitalizaci Tyršových sadů. Vznikla tak řada nových spotů využívaných skateboardisty jako například lavičky ve spodní části parku a v okolí pomníku v Tyršových sadech nebo fontána na Třídě Míru, ve které se dá jezdit pouze v podzimních a zimních měsících, když je vypuštěná. Občas v těchto místech vyhazují příslušníci městské policie, ale není to tak častým jevem jako v minulosti.

Z vlastní zkušenosti mohu říci, že do určité míry záleží i na jedincích, protože na Třídě Míru, kde nás jeden den příslušník městské policie pokutoval, nás druhý den jiný příslušník městské policie nechal jezdit s tím, že zde můžeme být do 22 hodiny, kdy platí zákaz rušení nočního klidu. Kdybych to měl nějak shrnout, řekl bych, že dnešní generace má i oproti mojí generaci daleko lepší podmínky a možnosti, které souvisí právě s modernizací našeho města.

3 VYMEZENÍ POJMŮ

3.1 Subkultura

Subkultura je soubor specifických norem, hodnot, vzorů chování a životního stylu charakterizující specifickou skupinu v rámci majoritní kultury, které je součástí. Termínem subkultura označujeme také specifické skupiny, které utváří a jsou nositelem zvláštních, odlišných norem, hodnot, chování a hlavně životního stylu, který je odlišuje od majoritní kultury, i přesto že jsou její součástí a podílí se na ní. Viditelné odlišení od majoritní společnosti je důležitým prvkem subkultur. (Maříková, H.; Petrusek, M.; Vodáková, A. a kol. 1996: 1248).

Důležitým znakem charakterizující subkultury je jejich styl. Styl vypovídá o skupině a zároveň jí odlišuje od majoritní společnosti, ale i od jiných subkultur a může být chápán jako znak nebo symbol. Skládá se ze tří základních prvků: vzhled (image), vystupování a slang. (Smolík 2010:36)

Muggleton upozorňuje na to, že v současnosti častěji dochází k míšení různých často ideologicky protichůdných subkulturních stylů. Oproti 70. a 80. letům 20. století, kdy byly jednotlivé subkultury jasně vzhledově odlišitelné, si dnes může každý svobodně nosit, co chce a může jednotlivé části svého vzhledu čerpat z několika odlišných zdrojů. Současné subkultury se od svých předchůdců vyznačují i tím, že nejsou třídě ohraničeny. Muggleton proto přišel s termínem „post-subkultura“ (Muggleton 2000 in Janeček 2011: 97).

3.2 Životní styl

„Životní styl je způsob, jakým lidé žijí - tedy jak bydlí, stravují se, vzdělávají se, chovají se v různých situacích, baví se, pracují, spotřebovávají, vzájemně komunikují, jednají, rozhodují se, cestují, vyznávají a dodržují určité hodnoty, starají se o děti, pěstují potraviny, vyrábějí atd.“ (Duffková, J.; Urban, L.; Dubský, J., 2008: 51-52).

V knize Velký sociologický slovník se můžeme dočíst, že životní styl lze chápat jako *„strukturovaný souhrn zvyků, obyčejů, resp. akceptovaných norem, nalézajících svůj výraz v interakci, v hmotném, věcném prostředí, v prostorovém chování a v celkové stylizaci. Předpokládá se, že s.ž. [styl života – pozn. aut.] nějakým způsobem vyjadřuje i hodnoty a zájmy jedince, skupiny či společnosti vůbec“* (Maříková, H. ; Petrušek, M.; Vodáková, A. a kol., 1996: 1246).

Smolík v knize Subkultury mládeže píše, že životní styl *„lze vymezit jako souhrn životních forem, jež jedinec aktivně prosazuje“* (Smolík, J. 2010:38).

3.3 Identita

„Identita z pohledu kulturních studií se týká popisů lidí, s nimiž se emocionálně identifikujeme, fenoménů podobnosti a odlišnosti, osobního a společenského. Kulturní studia pokládají identitu za sociální konstrukt, neboť zdroje, které slouží jako materiál pro formování identity, jsou svým původem kulturní. Jde zejména o to, že naše individualita se ustavuje v procesu obecně nazývaném enkulturace a bez něj bychom se nemohli stát osobnostmi. Identitu lze tedy nepřesněji popsat jako diskurzivní praktiku, která to, co pojmenovává, současně i produkuje, a to s pomocí odkazů na normy či konvence a jejich opakování“ (Barker, 2006: 74-75 in Smolík 2010: 39).

V knize Velký sociologický slovník se můžeme dočíst, že *„v sociální psychologii se identita chápe v širokém smyslu autenticity bytí, jejímž opakem je „neautentické bytí“ charakterizované přetvářkou“* (Maříková, H. ; Petrušek, M.; Vodáková, A. a kol., 1996: 414-415).

„Sociální psychologie rozlišuje osobní a sociální aspekt identity. První čerpá především z intimní sebereflexe a sebehodnocení, úhel nasvícení vlastního já je však trochu odlišný, než je tomu v případě sebepojetí a sebehodnocení. Podstatné je vědomí vlastní jedinečnosti,

neopakovatelnosti a ohraničenosti vůči druhým. Spojuje se zážitkem „já jsem já“ a odpovídá na otázku „kdo jsem“. Sociální aspekt identity je pocit začlenění, spolupatříčnosti a kontinuity ve vztazích a čase. Odpovídá na otázky typu „kam patřím“, „čeho jsem součástí, „odkud pocházím a „kam směřuji“. V tomto smyslu často přerůstá hranice existenciálního zážitku vlastního já“ (Macek, 2003:63 in Smolík 2010: 39-40).

„Subkultury se podílejí na utváření identity, přičemž kladou důraz na autenticitu, kterou definují v protikladu k hlavnímu proudu, tzv. mainstreamu a k procesu, při kterém dochází k přeměně objektů příp. osob v prostředek směny, tzv. komodifikaci. Zároveň vytvářejí distinkce mezi identitami vlastních členů a tím se samy vnitřně strukturují, formují vnitřní hierarchie“ (Williams 2007a in Kolářová 2011: 17).

Z rozhovorů, které mi byly poskytnuty v terénu, se dá vyvodit, že se jedinec začne identifikovat jako skateboardista až po určitém čase stráveném uvnitř komunity, protože díky tomu se naučí osvojovat pravidla, rituály (např. pozdrav), naváže kontakty uvnitř komunity a postupně začne pronikat i do historie, stylu či ideologie subkultury. Starší generace hraje v utváření subkulturní identity jedince velkou roli, neboť slouží pro mladší a začínající skateboardisty jako zdroj rad, informací a inspirace. Působením všech těchto vlivů se utváří subkulturní identita jedince, protože až participace uvnitř subkultury v delším časovém úseku ukáže, jak moc vážně to daný jedinec bere. V rámci skateboardové subkultury samozřejmě existují i pozěři, ale právě čas je nejlepším ukazatelem, protože člověk, co skateboarding nebere vážně, u skateboardingu většinou nevydrží moc dlouho.

Jirka O.: *„No je jasné, že když něco děláš dýl, jak půlku života, tak se s tím budeš ztotožňovat.“*

Ještě zajímavější odpověď mi dal Ondra Porkert, který jezdí od mala na snowboardu a byl i součástí české reprezentace. Se skateboardingem začal původně jako s

předsezónní doplňkovou aktivitou ke snowboardingu. Na otázku jestli se víc cítí jako snowboardista nebo skateboardista a co je pro něj důležitější odpověděl:

Ondra P.: *„Hele já to řeknu takhle. Dovedu si představit, že bych do konce života jezdil už jenom na skejtu stejně tak na snowboardu. Myslím si, že to mám tak na stejno, protože ten pocit z novýho odjetýho triku, tvoje vlastní sebevyjádření a kreativita, to je u obou stejný nebo dost podobný. Navíc stejně jak na snowboardu, tak i na skejtu mám rád i všechno kolem. Hadry, hudbu atd. a hlavně máme dobrou partu. To je asi nejdůležitější. Na skejtu stejně jako na snowboardu jezdíš hlavně sám, ale ty ostatní k tomu potřebuješ, protože samotnýho to nikoho nebaví.“*

V pardubické skateboardové komunitě jsou už i dva členové, kteří jsou ženatí a mají děti, a přesto dál aktivně skateboarding provozují. Proto jsem se jich zeptal, jestli se pro ně tím, že mají rodiny něco změnilo.

Lukáš K.: *„Změnilo se to, že jezdím míň než dřív. Skateboarding ale není věc, co můžeš prostě jen tak vypnout a vymazat ze života. Když tě to baví, tak si čas vždycky najdeš.“*

Vít K.: *„No Lucka občas nadává, když jsem tady moc dlouho, ale občas vezmu děti sebou. To sice znamená, že si vůbec nezajezdím, protože je musím hlídat, aby je tu někdo nepřizabil. Ona si je pak tady většinou vyzvedne, a já si jdu aspoň na hodinu, dvě zajezdit.“*

I když jsou někteří jedinci uvnitř pardubické skateboardové komunity aktivními členy jiných subkultur jako je graffiti, hip-hop nebo metal, všichni dotazovaní mi na otázku s čím se víc ztotožňují, odpověděli jednoznačně, že se skateboardingem. Druhou aktivitu berou spíš jako zálibu a nepokládají jí za tak důležitou jako skateboarding, což je pravděpodobně dáno tím, že skateboarding provozují delší dobu.

Ondra P.: „ Hele, jak jsem říkal, já beru skateboarding a snowboarding skoro na stejno a je to asi kvůli tomu, že oboje dělám už docela dlouho a je to dost podobný. Maluju dost málo a většinou jen, když je hnusně a nemůžu jít skejtovat nebo nejsem někde na horách.“

4 ATRIBUTY SKATEBOARDOVÉ SUBKULTURY

4.1 Oblečení

Oděv

Na úvod se pokusím popsat, určité znaky skateboardového oblečení v jednotlivých obdobích v USA a také to, jak se tyto znaky odrážely v oděvu skateboardistů v Československu a následně v České republice. Oděv měl v každém období své specifické znaky, které vycházely z běžné módy, ale i z některých hudebních stylů (Svojanovský 2014:34). Ať už to bylo hnutí hippies, punk nebo hip hop.

60. léta

V 60. letech nebyl skateboarding stále ještě rozšířený mimo USA a hlavním ohniskem byla slunná Kalifornie, kde byl skateboarding stále zábavou převážně surfařské komunity. Skateboarding byl v té době pořád brán jako čistě kalifornský druh zábavy a nebyl rozšířen ani v jiných částech USA, k čemuž došlo až o něco později. Nosila se klasická trička, plátěné kalhoty a plátěné boty, které později sloužily jako inspirace pro firmu Vans a další. První skateboardisté měli krátké vlasy a vzhledem se prakticky nijak neodlišovali od většinové populace, což dokazují filmové snímky *Once Upon a Wave* od Walta Phillipse z let 1958-1962 nebo *America's Newest Sport* od Bruce Browna z roku 1966. Druhý zmiňovaný snímek byl krátký film pro jednu z prvních skateboardových firem Hobies. V druhé polovině 60. let zažíval skateboarding první pokles popularity, o kterém jsem se zmiňoval v kapitole věnované historickému vývoji. Neznamenal to však, že by skateboarding nikdo neprovozoval. Vzhled skateboardistů hodně ovlivnilo hnutí hippies, které bylo v druhé polovině 60. let na svém vrcholu. Krátké sestříhy vystřídaly dlouhé vlasy a jednoduché vzory byly nahrazeny květinovými a pestrobarevnými motivy. Tento trend pokračoval mezi skateboardisty dále v první polovině 70. let 20. století.

70. léta

V 70. letech zažil skateboarding svůj pomyslný vrchol, hlavně díky vynálezu polyuretanových kol, která v roce 1972 vytvořil Frank Nasworthy, rostla popularita skateboardingu závratným tempem. Skateboardisté v 70. byli stále ve velké míře ovlivněni hnutím hippies, což bylo vidět hlavně na délce vlasů. V roce 1975 se na závodech v Del Mar objevil jako „blesk z čistého nebe“ legendární Zephyr team, který změnil tvář skateboardingu (i co se oděvu týče) navždy. Díky inovativnímu a agresivnímu stylu, který napodoboval ostré oblouky na vlnách při surfingu, se z těchto mladých lidí pocházejících ze slabých sociálních vrstev z kalifornské Venice Beach staly přes noc celebrity. Všichni se na závodech objevili v „uniformě“, která se skládala z tmavě modrého trika s nápisem „Zephyr Competition Team“ na zádech, džínových kalhot a páru nových tmavě modrých bot Vans Authentic. Jejich styl byl do značné míry ovlivněn prostředím, z kterého pocházeli. Venice Beach v 70. letech 20. století bylo ghetto plné členů latino-amerických gangů, lidí bez domova, drogově závislých a v neposlední řadě surfařů. Jejich styl byl ovlivněn například i „Cholo“ stylem latinoamerických gangsterů, pro který jsou typické šátky kolem hlavy, flanelové košile (většinou značky Pendelton), plátěné kalhoty Dickies a boty značek Converse, Vans nebo Nike. Hudební styly taktéž ovlivňovaly jejich oděv. Zpočátku především hardrock, později koncem 70. let hlavně punkrock. V roce 1976 vznikl první model bot vytvořený profesionálním skateboardistou. Byl jím model Vans Era, kterou společně navrhli dva členové původních „Z-boys“ Tony Alva a Stacy Peralta. Každý měl svojí barevnou kombinaci. V průběhu 70. let vznikly i další dnes již legendární siluety jako například Style36 (dnes známý jako Old Skool) v roce 1977 nebo Style38 (dnes známý pod názvem Sk8-Hi) v roce 1978. (Vans 2017) Model Sk8-Hi byl první kotníkovou skateboardovou botou a udal trend výroby skateboardové obuvi na nadcházející desetiletí. Tyto modely postupně pronikly i do

dalších subkultur a těší se velké oblibě mezi příslušníky punk, hardcore, indie i hip hop komunity (Svojanovský 2014: 29-34).

Oděv skateboardistů byl hodně ovlivněn i sportovním oblečením typickým pro tehdejší dobu. K vidění tedy byly vidět například čelenky, sportovní šortky nebo nadkolenky. Objevily se i první chrániče a helmy, což souviselo s rozmachem bazénového skateboardingu. Konec 70. let ovlivnila první vlna punkového hnutí. Inspirace punkem začala pomalu pronikat i do skateboardingu.

80. léta

Počátkem 80. let zažíval skateboarding svůj druhý pokles popularity. Punkrock se postupně stal dominantním stylem uvnitř skateboardové komunity. Skateboardisté si osvojili některé prvky typické pro vzhled punkerů. Ať už se jednalo o oděv, účes, propíchnuté uši nebo tetování. Kožené bundy, trička s logy punkrockových kapel a úzké džíny byly na denním pořádku. Jednotlivé části oděvu se posléze ještě různě upravovaly například natržením, nášivkami nebo připevněním kovových „pyramidek“. Skateboardisté často mixovali prvky punkrocku s oblečením, které vyráběly skateboardové firmy. Punkrock nebyl jediným zdrojem inspirace. Skateboardové oblečení bylo ovlivněno i běžnými módními trendy tehdejší doby. Běžné bylo například používání látek s výraznými vzory či využívání svítivých „neonových“ barev. Typickým znakem pro toto období jsou kotníkové boty (Svojanovský 2014:30). Začaly se objevovat i první grafické designy na spodní straně skateboardu.

Zatímco v 70. letech se jezdilo spíše v nízkých botách, 80. léta byla érou kotníkových bot. V roce 1981 vznikl také legendární časopis Thrasher, ke kterému byl později vytvořen i tzv. „merch“, což je vlastně oblečení vytvořené hlavně k propagaci časopisu. Toto oblečení se těší dodnes velké popularitě i mezi veřejností, což se moc nelíbí některým skateboardistům.

Ondra P.: „*Je sice demokracie a každéj má právo na to nosit si co chce, ale oni ani kolikrát nevěděj, že je to v první řadě časopis. Ty lidi, co nosej Thrasher, protože je to zrovna cool nemůžou nikdy pochopit kolik potu, krve a bolesti člověk musí obětovat, aby se na tom něco naučil. Oni to berou jenom jako kus oblečení, ale nechápou, že pro nás je to i naše identita a kultura ne jen kus oblečení. I když mám Thrasher rád, tak jejich merch nenosim. Hlavně proto, že je toho ted' všude hrozně moc.*“

Na východní pobřeží USA se skateboarding pořádně rozšířil teprve koncem 80. let. Tím do skateboardingu přišly i nové vlivy. Kolem roku 1986 se skateboarding rozšířil i do New Yorku, kde se koncem sedmdesátých a v průběhu osmdesátých let utvářela hip-hopová subkultura. Oblečení první generace hip-hopových umělců bylo silně ovlivněno lesklými a okázalými kostýmy stylu disco. Koncem 80. let však přebrala otěže nová generace umělců s ostřejší a drsnější image. Umělci jako KRS-One, Public Enemy nebo Run-DMC udávali směr žánru a jejich hudba a texty písní více rezonovaly s městskou kulturou mladistvých. Postupně se tyto dvě subkultury začaly sblížovat. Původně kalifornská subkultura se střetávala se subkulturou v té době typickou pouze pro New York. Takový obraz byl vykreslován v médiích i v publikacích týkajících se těchto dvou subkultur. Vše změnila až fotka kalifornského profesionála Natase Kaupase, který se koncem 80. let objevil na obálce Thrasher Magazine v tričku skupiny Public Enemy, což vedlo k tomu, že skateboardová komunita na západním pobřeží začala přijímat vlivy její mladší verze z východu. Tak do skateboardingu pronikl hip-hopový element (Figuroa D. a C. SchildHause 2017).

Za zmínku stojí skateboardová firma Shut, která vznikla v roce 1986 v New Yorku. Shut skateboards byla první firma, která budovala svojí image kolem hip-hopového hnutí. O vzniku firmy Shut, a hlavně o propojení skateboardingu s hip-hopovou subkulturou pojednává dokumentární snímek „Concrete Jungle“, jehož autorem je spoluzakladatel firmy Eli Morgan Gesner.

90. léta

Devadesátá léta se nesla ve znamení vzestupu streetstylu. Skateboarding začal ovlivňovat i hip hop. Hip- hop a street skateboarding byly v průběhu 90. let na svém vrcholu. To se projevilo i v oděvu skateboardistů. Hlavní charakteristikou se stala záměrně větší velikost oděvu. Typické byly plátěné nebo džínové široké kalhoty různých střihů např. kapsáče. Dále pak bavlněná trika, polo trika, mikiny s kapucí i bez a různé pokrývky hlavy od kulichů až po rybářské klobouky. Skateboardisté nenosili jen oblečení čistě skateboardových firem, ale i funkční oblečení jako např. teplákové a šust'ákové soupravy, bundy, hokejové a basketbalové dresy od různých sportovních značek. Tvar skateboardové obuvi se také změnil. Začaly se vyrábět robustní boty s širokým jazykem. Později byly některé modely skateboardových bot inspirovány běžeckou a dokonce i basketbalovou obuví. Běžné byly například vzduchové bubliny v podrážkách na tlumení dopadu. Tuto technologii poprvé použil Nike na běžecké siluety Air Max 1 v roce 1987. V průběhu devadesátých let začalo skateboardové oblečení pozvolna pronikat za hranice skateboardové subkultury a postupně si získávalo oblibu mezi širokou veřejností (Svojanovský 2014: 33).

Vývoj skateboardového oděvu na našem území

Skateboarding se dostal do Československa někdy v druhé polovině 70. let. Asi hlavním rozdílem mezi námi a západem byla nedostupnost veškerého vybavení, a tak byli skateboardisté v Československu odkázáni hlavně na svojí šikovnost. Veškeré oblečení si vyráběli a různě upravovali. D.I.Y. přístup byl v té době přítomen i mezi západní skateboardovou i punkovou komunitou. V Československu nemůžeme hovořit přímo o filozofii do it yourself, neboť prakticky vše západní zde nebylo dostupné a jediným způsobem, jak danou věc získat, bylo si jí vyrobit. I když si punkeři a skateboardisté všechno vyráběli, činili tak většinou proto, že zde dané zboží nebylo dostupné a ne proto, že by

vyznávali filozofii do it yourself. V tom je nejen skateboardová, ale i punková móda za totalitního režimu specifická. V této podkapitole budu vycházet především z odpovědí mých respondentů a také z fotografií, které se mi pro můj výzkum podařilo získat. Jak jsem již zmiňoval výše, skateboarding se dostal do Československa někdy koncem 70. let, prakticky souběžně s punkovou subkulturou. Většina skateboardistů u nás poslouchala punkrockovou hudbu, což jsem stručně nastínil v předešlých kapitolách. Někteří skateboardisté zakládali punkrockové kapely. Punk stejně jako v zahraničí měl velký vliv na podobu oděvu skateboardistů v Československu. Nosily se džíny většinou obarvené na černo. Z barevných látek se šily široké barevné kraťasy. Látky byly většinou určené třeba na dětská povlečení, aby byly co nejpestrobarevnější. Běžné byly i džínové vesty a flanelové košile s odstřiženými rukávy. Byla zde snaha i napodobovat oblečení skateboardových firem. Většinou nasprejováním podle šablony nebo dokreslením loga. Mezi pardubickou komunitou bylo oblíbené logo značky Tracker, neboť podle mého respondenta nebylo složité ho nakreslit. Pardubická komunita si i nechávala natisknout loga některých skateboardových firem na trička, protože měli známého, který pracoval v dílně se sítotiskem. Stejně jako nebylo oblečení, tak nebyla ani skateboardová obuv. Naprostá většina nejen pardubických skateboardistů nosila tzv. „číny“. Byla to vlastně teniska Warrior čínské výroby, která byla podobná botám značky Converse. Boty se dále přebarvovaly (nejčastěji na červenou) a někteří si na stranu dokreslovali hvězdu, aby se bota co nejvíce podobala opravdovým „Converskám“. Hlavní inspirací pro výrobu oděvů byly zahraniční časopisy a videa. Někdo měl štěstí a mohl si díky příbuzným nebo známým pořídit originální oblečení ze západu. Takových lidí, ale podle mého respondenta³ nebyly ani desítky. Dalším možným způsobem, jak získat oblečení a vybavení, byly mezinárodní závody pořádané na našem území. Zahraniční skateboardisté věděli o nedostatku, který v Československu byl, a tak s sebou

³ Tomáš Pražák – člen první generace pardubické skateboardové komunity

většinou brali oblečení a vybavení navíc, které zde následně zanechali nebo prodali. K tomuto zboží se ale dostali pouze lidé, kteří měli kamarádské vztahy se zahraničím, jako například Tomáš Potůček. Naprostá většina byla odkázána na princip „vyrob si sám“. Vývojem oděvu skateboardistů po roce 1989 se nebudu blíže zabývat, neboť se s příchodem prvním skateshopů začal vyvíjet stejným způsobem jako v západních státech.

Vývoj po roce 2000 až po současnost

Oděv skateboardistů se po roce 2000 dále vyvíjel. V roce 2002 vznikla skateboardová odnož značky Nike nesoucí název Nike Sb. Nike z počátku vymýšlel různé nové modely bot, ale do širšího povědomí se dostal až předěláním původně basketbalového modelu Dunk. Tento model byl dlouhou dobu oblíbený například uvnitř hip-hopové komunity. Díky tomuto tahu se o skateboardovou módu začali zajímat i příslušníci „sneakers“ subkultury, což jsou vlastně lidé, kteří sbírají tenisky. Některé z prvních barevných kombinací se dnes prodávají klidně i za třikrát větší cenu než byla ta původní (sneaker freaker 2015). Postupně začaly do skateboardingu pronikat i další velké firmy jako například Adidas nebo New Balance. V dnešní době je velice obtížné popsat oděv skateboardisty, protože si každý zkrátka nosí, co chce, a záleží čistě na kreativité a osobním vkusu. Dříve se dal skateboardista poznat prakticky jen podle vzhledu. V dnešní době to už neplatí. Hlavním důvodem je popularita skateboardového oblečení mezi širokou veřejností a také to, že sami skateboardisté nenosí jenom oblečení čistě skateboardových firem. Skateboardové oblečení přesáhlo původně vymezené subkulturní hranice a stalo se nedílnou součástí mainstreamové i vysoké módy. Čistě skateboardové značky jako například Palace, Supreme, Vans a další spolupracují, jak se sportovními, tak i třeba s módními návrháři. Nedávno vznikla spolupráce mezi Supreme a Louis Vuitton nebo mezi Vans a Karlem Lagerfeldem. Značka Supreme je asi nejlepší příklad toho, jak se z malého skateshopu v New Yorku stala nejžádanější „streetwearová“ značka současnosti s obratem v řádu milionů dolarů ročně. Naprostá většina příznivců této značky je

z řad mimo skateboardovou komunitu, což se dá vysvětlit tím, že si tato značka vybuodovala takové postavení, že si může dovolit nasadit vysokou cenu a vše se stejně hned vyprodá (Clifton 2016). Veškerý styl oblečení městských subkultur, což jsou pro některé subkultury i sportovní značky, se dnes dá jednoduše nazvat anglických termínem „street wear“. Někteří členové skateboardové subkultury se vymezují vůči velkým korporacím ve skateboardingu a snaží se podporovat menší značky. Skateboardová móda je v dnešní době ovlivněna i aktuálními módními trendy. Momentálně se vrací móda 90. let, což se odrazilo i ve skateboardingu. Tento trend ovlivnil i pardubickou komunitu. Většina lidí chodí do second handů, kde se dá sehnat toto „vintage“ oblečení. Dnes za jediný typický rys můžeme považovat roztrhané oblečení od pádů a obroušené boty od skateboardu. Ani to však nemusí být jistotou, neboť ne každý nosí pořád jeden a ten samý pár bot, ve kterém i jezdí. Skateboardová móda se i nadále vyvíjí, zejména, co se týče použití nových materiálů tak, aby bylo oblečení lehčí a odolnější. Jistotou je, že bude tento vývoj dále pokračovat, ale jen těžko odhadovat, jakým směrem se bude skateboardová móda ubírat v nadcházejících letech.

4.2 Slang

Slang skateboardistů je plný anglických slov, kterými popisují jednotlivé triky, části vybavení, ale i překážky, které k této aktivitě využívají. Tyto termíny jsou všeobecně známé mezi skateboardisty po celém světě. Díky tomu jsou skateboardisté schopni mezi sebou komunikovat i přes jazykovou bariéru. Skateboardové triky se dají rozdělit do pěti základních kategorií: flips tricks, grab tricks, grinds, slides, lip tricks. Na následujících řádcích se je pokusím ve stručnosti charakterizovat.

Flip tricks – jsou triky, při kterých skateboard provádí různé rotace kolem své vlastní osy.

Grab tricks- označuje triky, u kterých se skateboardista při skoku chytí prkna.

Slides – je jízda po hraně nebo po zábradlí, při které skateboardista využívá jenom plochu desky a její patky. Přední patka se nazývá nose a zadní tail. Od toho jsou odvozeny i názvy triků: noseslide, tailslide.

Grinds- je jízda na hraně nebo po zábradlí, při kterém skateboardista využívá kovové podvozky (trucky). Název je odvozený od zvuku trucků při kontaktu s hranou.

Lip tricks- jsou triky prováděné na copingu U-rampy. Coping je zapuštěná kovová tyč mezi U-rampou a nájezdovou plošinou.

Nezákladnější trikem, který je klíčem ke všem ostatním, je Ollie, což je trik, při kterém se skateboardista odrazí o zadní patku a vyskočí pouze za pomoci nohou i se skateboardem do vzduchu. Trik je pojmenovaný po Alanu Gelfandovi, jehož přezdívka byla „Ollie“.

Základní postavení na skateboardu má také své pojmenování. Postavení, při kterém má člověk levou nohu vpředu a pravou se odráží, se jmenuje regular. Je-li pravá noha vpředu a levá slouží jako odrazová, pak o daném člověku řekneme, že jezdí na goofy. Pokud skateboardista jede na svojí méně přirozenou stranu, pak o něm řekneme, že jede na switchstance.

Příklad: Je-li naše přirozené postavení regular. Tedy levá noha jako přední a pravá jak odrazová, tak naše switchstance postavení bude pravá noha vpředu a levá jako odrazová. Je-li naše přirozené postavení goofy, tak je to naopak.

Postupem času se některé názvy triků začaly počesťovat například kickflip na kino, heelflip na helo, nosegrind na nogr apod.

Často používaným slovem v mé práci je anglický výraz „spot“, který označuje většinou veřejné místo vhodné pro jízdu na skateboardu. Existuje i slang, který je specifický pro danou lokalitu. Většinou se jedná o pojmenování „spotů“, které jsou rozšířené pouze mezi skateboardovou komunitou dané lokality. Například schody u Domu hudby jsou mezi

pardubickou skateboardovou komunitou známy jako „Komanč“. Toto pojmenování vzniklo v průběhu 80. let mezi členy skateboardové komunity. Místo dostalo název podle toho, že v této budově bylo za minulého režimu ústředí KSČ.

4.3 Neverbální komunikace

Se skateboardovou subkulturou jsou neodmyslitelně spjaty i některé projevy neverbální komunikace. Hodně specifickým znakem je pozdrav, který skateboardisté používají při přivítání, loučení nebo představování. Tento pozdrav se může mezi různými skupinami odlišovat, ale většinou je jeho součástí plácnutí dlaněmi nebo ťuknutí zatnutými pěstmi o sebe. Dalším typickým projevem neverbální komunikace je reakce na dobře provedený trik, která se většinou projevuje potleskem nebo prudkým boucháním prkny o zem (Svojanovský 2014: 22).

Typickým projevem hněvu je házení vlastním vybavením (skateboardem), což se děje hlavně, když je skateboardista frustrovaný z toho, že nemůže daný trik udělat nebo mu to trvá dlouhou dobu. U některých jedinců tato frustrace vygraduje tím, že skokem doprostřed skateboard rozlomí na dvě poloviny. Skateboardisté si také pomocí gest rukama ukazují, jakým směrem chtějí v rámci skateparku jet (Svojanovský 2014: 22).

Hodně častým jevem jsou i různé rituály před tím, než se skateboardista rozjede na překážku jako např. protočení skateboardu v ruce nebo poklepání patkou skateboardu o zem.

4.4 Umění

Jedním ze znaků, charakteristických pro skateboardovou subkulturu, je umění, které se touto subkulturou prolíná v různých formách od hudby, přes výtvarné umění až po film a fotografii.

Hudba

Jak už jsem několikrát zmiňoval, skateboardová subkultura byla od jejího vzniku silně ovlivňována různými hudebními styly. V 60. a počátkem 70. let 20. století to byl rock, později

hard rock. S příchodem punku koncem 70. let se právě tento hudební žánr načas stal hlavním proudem ve skateboardingu. Vznikaly kapely přímo uvnitř skateboardové komunity jako například Suicidal Tendencies, US. Bombs, Minor Thread a další. Punkovým hnutím byla ovlivněna i první generace skateboardistů v Československu, neboť se sem skateboarding a punk dostal prakticky ve stejném období. Po americkém vzoru vznikaly punkrockové kapely mezi příslušníky skateboardové komunity i u nás. Asi nejznámější kapelou jsou „Suchý mozky“. Koncem 80. let se díky rozmachu skateboardingu na východní pobřeží USA objevuje i hip-hopový element. Na našem území proniká hip-hopová subkultura do skateboardové až po roce 1989. V současné době je skateboardingem prolno mnoho různých hudebních žánrů jako např. stoners rock, indie, metal, hip-hop, punk, ale i elektronická hudba jako je garage nebo house.

První dvě generace pardubické skateboardové komunity byly ovlivněny hlavně punkrockovou muzikou.

Tomáš Pražák: „ Punk a skateboarding to šlo ruku v ruce. “

Druhá generace, která aktivně jezdila i v 90. letech, byla ovlivněna i žánrem „grunge“ a alternativním rockem.

Petr „Rumun“ Vik: „Hlavně punk. Někdo poslouchal hardcore, ale na mě už to bylo takový uřvaný. Já poslouchal hlavně Sex pistols, The Exploited, The Clash. Jello Biafra a Dead Kennedys mám hrozně rád. A Pixies jsem hodně poslouchal. Tim mě naočkoval Kurt. Pak začátkem 90. let jsem poslouchal Alice in Chains. Někdo poslouchal i Nirvanu, ale to už si byl kurva moderní.“

Členové druhé generace pardubické skateboardové komunity navštěvovali kluby Žlutý pes a Ponorka, ve kterých se odehrávaly všechny koncerty punkových kapel v Pardubicích. Vliv hip-hopové subkultury se mezi pardubickou komunitou objevuje až u třetí generace

skateboardistů. Tato generace začala se skateboardingem až po pádu komunistického režimu, tudíž už byla ovlivněna tehdejšími světovými trendy ve skateboardingu. Hip-hopová subkultura byla v České republice něco nového a v průběhu 90. let vzrůstala její popularita, což platilo i pro Pardubice. V průběhu 90. let se v Pardubicích utvořila vcelku velká komunita vyznavačů hip-hopové subkultury. Právě do devadesátých let sahají i počátky vzniku pardubické graffiti komunity. Vznikaly vazby mezi skateboardisty a členy hip-hopové subkultury, protože obě dvě skupiny navštěvovaly stejné akce. Tyto vazby přetrvávají dodnes i mezi novou generací těchto subkultur. Pardubice jsou navíc malé město, což této propojenosti dost napomáhá.

David Fořt: „Hele ta starší generace to byli skoro všechno „punkáči“, ale my jsme poslouchali hlavně rap, protože ten v těch 90.tkách zažíval stejně jako street skateboarding největší „boom“ a šlo to tak nějak ruku v ruce. Hlavně Pardubice jsou poměrně malé město, takže jsme se znali i s lidma co tu v té době pomáhali rozjet rapovou a graffiti scénu.“

V roce 2001 vznikla i první pardubická hip-hopová skupina 5 MC's. V období po novém tisíciletí v Pardubicích přibývalo hip-hopových akcí jako např. akce s názvem „Noční Provoz“ v klubu Atomik. Vše vygradovalo v roce 2002, kdy se na pardubickém koupališti Cihelna konal první ročník dnes už legendárního festivalu Hip Hop Kemp. Této akce se účastnili i členové pardubické skateboardové komunity. Po velkém úspěchu prvního ročníku se o rok déle konal na stejném místě i druhý ročník tohoto festivalu, což byl zároveň i poslední ročník tohoto festivalu v Pardubicích. Důvodem byl hlavně nárůst graffiti maleb na veřejném majetku. Některé foto reporty z těchto akcí můžeme do dnešní doby nalézt na webu www.ohio.wz.cz. Tento web byl provozován skupinou skateboardistů z centra města a mimo fotek z akcí zde byly i informace o nadcházejících akcích nebo skateboardové fotografie a videa. Nová generace (čtvrtá) pardubických skateboardistů začínajících se skateboardingem

na počátku nového tisíciletí byla prakticky ovlivněna pouze hip-hopovou subkulturou, což lze vysvětlit hlavně popularitou tohoto žánru mezi tehdejší mladou generací.

V současnosti skateboardisty ovlivňuje mnoho různých vlivů, což je dáno i určitou rozmanitostí, která v současné skateboardové subkultuře existuje. I přes to u většiny pardubických skateboardistů převládá vliv hip-hopové subkultury. Nejen-že většina poslouchá hip-hop a rap, ale někteří členové skateboardové komunity zároveň i sami tvoří hudbu nebo malují graffiti, což napomáhá v udržování vazeb mezi těmito komunitami v Pardubicích. V současnosti se s Josefem Vránou snažíme prosadit návrh, aby se ze skateparku u gymnázia Mozartova stala legální plocha pro graffiti. Josef je jedním z lidí, kteří mají na starosti chod legální graffiti plochy v městské části Slovany, a je již několik let členem pardubické graffiti komunity.

Výtvarné umění

Výtvarné umění jde se skateboardingem ruku v ruce. Asi nejtypičtější formou umění jsou grafické designy používané na spodu desky, ale i na oblečení. Grafický design ve skateboardingu se postupně vyvíjel a byl ovlivněn jinými subkulturami, které do skateboardingu postupně pronikaly. V 80. letech byly designy silně ovlivněny punkrockem. Proto byly velmi časté motivy ztvárňující různé kostry, lebky, smrtky, hroby, mytologické bytosti atpod. (Svojanovský 2014: 38-39) Koncem 80. let 20. století pronikla do skateboardingu hip-hopová kultura. V New Yorku vznikla v roce 1986 firma Shut skateboards, díky níž do skateboardingu pronikl i hip-hopový element. Firma Shut ve svých designech hodně využívala graffiti. Z některých tvůrců skateboardových grafik se stali celosvětově uznávaní umělci a jejich díla jsou nyní vystavována v galeriích po celém světě. V současné době můžeme na poli grafického designu ve skateboardingu najít vlivy prakticky čehokoliv. Záleží čistě na image jednotlivých firem. Tato image často vychází z prostředí, ve

kterém daná firma vznikla. Například designy firmy Palace skateboards jsou silně ovlivněny londýnskou klubovou „rave“ kulturou 90. let, což se silně projevuje, jak v grafických designech na deskách, tak i na oblečení.

V Československu byla situace vcelku odlišná. Většinu skateboardů si členové skateboardové komunity vyráběli sami včetně designu na spodní části desky. Vznikala tak hodně originální díla, i když v nich byla vidět určitá inspirace zahraničím. Používaly se různé materiály od temperových barev až po lihové fixy. Po roce 1989 se situace změnila a začaly vznikat firmy vyrábějící skateboardy i na našem území. Uvnitř pardubické skateboardové komunity vznikla v roce 2008 značka Impalla skateboards, která se postupně rozšířila po celé České republice. Impalla fungovala v letech 2008 až 2015. Kluci si vytvářeli i vlastní designy skateboardů a oblečení. Za většinou designů stál Vojtěch Podlesný.

Film

Skateboardová videa jsou pro skateboarding velmi důležitá. Nejenom že jde o hlavní zdroj inspirace, ale díky skateboardovým videím oslovuje skateboarding další a další generace. Některé skateboardové filmy se postupem času staly mezi skateboardovou komunitou kultovními, ať už z hlediska obsahu či zpracování. Za zmínku stojí starší videa z produkce časopisu Transworld jako např. Modus Operandi, Feedback nebo The Reason. Tyto snímky měly silný vliv na zpracování skateboardových videí v nadcházejících letech. Dalším dnes už legendárním snímkem je video firmy Lakai: Fully Flared, ve kterém je hojně využito mnoho pyrotechnických efektů (hlavně explozí).

V České republice začaly první skateboardové filmy vznikat až po roce 1989. Některá videa vzniklá na našem území mají uvnitř místní skateboardové komunity taktéž legendární status. Za zmínku stojí například série videí nesoucí název Praha z dílny Tomáše Vyhnánka a Davida

Chvátala. Z těch pozdějších stojí za zmínku např. snímek *Possesed To Chill* z roku 2009, na kterém se podílel i pardubický kameraman Vít Kratochvíle.

4.5 Postoj k návykovým látkám

Konzumace alkoholu, ale i jiných lehkých návykových látek, především marihuany, je mezi skateboardovou komunitou vcelku běžným jevem. Nemyslím si však, že by užívání návykových látek mezi skateboardisty byla jednou z charakteristik této komunity, ale spíš dnešní doby, protože konkrétně pohled na konzumaci marihuany se za posledních patnáct let hodně změnil a je daleko více přijímaný mezi veřejností. Existují samozřejmě i skateboardisté, kteří nekonzumují návykové látky a berou skateboarding více jako sport. Další věc je, že každý pociťuje účinky této látky jinak. U některých skateboardistů působí účinky marihuany pozitivně a podávají lepší výkony. U jiných je to právě naopak a stav navozený kouřením marihuany je pro ně spíše přítěží. Na skateboardových závodech neexistují dopingové zkoušky a bude zajímavé sledovat, jak se k tomu postaví Olympijský výbor, neboť bylo odsouhlaseno zařazení skateboardingu mezi olympijské sporty na letní olympiádu v roce 2020.

Jirka O.: „*Hele asi to k tomu patří. Pívko, dvě si dáš při ježdění na osvěžení. Jointa na uklidnění, ale nemyslim si teda, že by hulení trávy bylo něco vyloženě skejťáckýho, protože já znám lidi, kterejm je 50 a hulej trávu. Dneska už je tráva nejen mezi mladou generací tak rozšířená věc, že to všem přijde normální stejně jako jít na to pivo. Není to jak před deseti rokama, kdy jsem se na Čsobčku chodil s brkem schovávat do keře, aby mě nikdo neviděl.*“

David H.: „*No já si dávám brko většinou až po ježdění, protože když jsem moc zhulenej tak mi to většinou nejde a zbytečně se ničím. Mě pak vůbec neposlouchaj nohy.*“

4.6 Pravidla

Ve skateboardingu prakticky žádná všeobecná psaná pravidla neexistují a vše závisí na kreativě jedince a toho, jak dokáže danou překážku využít. Hlavním nepsaným pravidlem při jízdě na čemkoliv v rámci skateparku je dávat pozor, sledovat dění kolem sebe, tolerovat ostatní a dávat si přednost.

Psaná pravidla se většinou vztahují jenom na místa určená přímo pro extrémní sporty, jakou jsou skateparky, plazy atd. Na pardubické plaze je například povoleno jezdit pouze na bruslích a skateboardu a děti do 15 let mají mít chrániče a helmu a být zde s dozorem, což moc nedodržují ani děti ani rodiče. Často se tak stává, že někomu ujede skateboard a trefí dítě, které tu samo nemá co dělat. Většinou to dopadá tak, že dítě dojde domů a vrátí se i s rozzlobeným rodičem, kterému se pak skateboardisté snaží vysvětlit, že podle provozního řádu jsou oni v právu a to, že někomu ujede skateboard je zcela běžné. Na plaze je mimo jiné taky zákaz konzumace alkoholu a jiných návykových látek. Toto pravidlo je asi nejčastěji porušováno. Dokonce na skateboardisty byla na udání párkrát přivolána policie. Samotnou konzumaci ale policisté nikdy neřešili, protože všem, co alkohol konzumovali, bylo víc jak 18 let. Navíc tím skateboardisté nikoho neohrožují a celou plazu a okolí uklízejí. Pravidla jsou psána na ceduli s provozním řádem přímo vedle plazy. Bikeři mají podle provozního řádu na plaze zakázáno jezdit. Přesto jsou skateboardová komunita a BMX komunita domluveni na tom, že bikeři mohou jezdit na bednách, které jsou postaveny ze strany plazy a když nahoře zrovna nikdo nejedí, tak mohou jezdit i tam. Asi největším problémem jsou koloběžkáři, protože o nich není v provozním řádu ani zmínka. Koloběžkáře většinou skateboardisté z plazy vyhazují, protože nejsou schopni dodržovat asi to nejdůležitější nepsané pravidlo, které jsem zmiňoval hned v úvodu této podkapitoly, a to dávat pozor, sledovat dění kolem sebe, tolerovat ostatní a dávat si přednost.

Navíc jsou drzí a nerespektují, když jim něco řekne skateboardista kolikrát i o deset let starší než oni. Většina koloběžkářů je ve věku 13 až 18 let. Existují samozřejmě i koloběžkáři, kteří se umí chovat a skateboardisté je na pardubické plaze nechávají jezdit, ale těchto případů je minimum. Pardubická plaza navíc stojí na místě, kde se od počátku jezdilo hlavně na skateboardu. Navíc o to, že plaza stojí na místě staré nádrže, se zasloužila hlavně pardubická skateboardová komunita, jejíž členové vyjednali se zastupiteli města její výstavbu, což respektují bikeři, bruslaři i někteří koloběžkáři. Proto je plaza brána jako místo patřící skateboardistům, a každý, kdo zde chce jezdit, musí hrát podle jejich pravidel.

Ondra Porkert: „ *Pravidla ve skateboardingu? Podle mě nic takovýho neexistuje můžeš dělat co chceš, jak chceš, kde chceš, kdy chceš. V tom se to liší je to hlavně o tobě a o tvou kreativitu. Jestli nějaký pravidlo existuje, tak dávat pozor a koukat kolem sebe v rámci bezpečnosti. Nedá se o tom ale mluvit jako o nějakým pravidlu skejtu ani o pravidlu skateparku, plazy nebo snowparku, protože pozor musíš dávat i na ulici, aby si nesrazil nějakýho chodce nebo tak, ale to je asi jediný pravidlo, který mě napadlo. To, že v některých skateparcích nemůžeš pít alkohol nebo tak, to už jsou čistě pravidla toho skateparku, ale na to většinou každej sere a všem je to stejně jedno. “*

Vůči komu se skateboardisté vymezují ?

Aleš Svojanovský ve své bakalářské práci z roku 2014 píše o tom, že jako součást skateboardové komunity považuje i jedince provozující longboarding. Souhlasím s tím, že longboarding se vyvinul ze skateboardingu, ale to je asi tak všechno. Jedná se o dvě totálně odlišné věci a dle mého názoru se jedná i o dvě nezávisle na sobě fungující komunity. Když jsem se dotazoval členů pardubické skateboardové komunity, jestli berou longboarding jako součást skateboardingu, odpovědi byly vcelku jednoznačné.

Ondra Porkert: „ *To je podle mě hroznej nesmysl. Longboard je na sjíždění kopců támhle někde za městem. Kdežto skejťáci jezděj přímo ve městě nebo ve skateparku a dělaj triky. Navíc lidi co mají v Pardubicích longboard, ho mají jenom proto, protože je to zrovna ted' cool. Jinak si to vysvětlit nedokážu. Dyt' tady v okolí nejsou ani žádný kopce.*“

David H.: „ *Hele já si myslim, že na tom hodně lidí jezdí, protože je to zrovna ted' in. Podle mě je fakt málo lidí, co jezděj někam na hory sjíždět nějaký šílený serpentýny. Ty respektuju to jsou blázni, ale stejně je neberu jako součást skateboardový komunity, protože skateboarding je aktivita provozovaná hlavně ve městě. Stejně tak si myslim, že oni neberou jako člena svojí komunity člověka, co na tom longboardu jezdí do práce nebo do školy.*“

Z odpovědí vyplývá, že se skateboardisté vůči longboardistům přímo nevymezují, ale že longboarding ani nepovažují za součást skateboardové komunity.

Další ne příliš oblíbenou skupinou mezi skateboardisty jsou koloběžkáři. Hlavním důvodem je, že naprostá většina z nich se plete a neumí dodržovat nepsaná pravidla skateparku, o kterých jsem se již zmiňoval. Někteří v tom, vidí i to, že koloběžkáři ukradli skateboardistům identitu, aspoň co se vzhledu týče.

Ondra Porkert: „ *Hele koloběžky, to je příběh sám o sobě. Pletou se, kde se dá, vůbec kolem se nekoukaj a některý z nich jsou ještě drzí a vůbec nerespektujou to, že se bavěj s kolikrát o hodně starším člověkem. Navíc je to oproti skejtu dost jednoduchý, tak se toho držej, aby byli mezi svejma vrstevníkama za frajery. Taky mně vadí, jak nás kopírujou. Tě viděj v tom skateparku a za tejdou přijdou oblečený, jak ty. Normálně nám kradou styl, nic jinýho. Abych je ale neházel všechny do stejného pytle, tak existujou i výjimky. Třeba ty tři koloběžkáři, jak choděj na plazu. Ty jsou v pohodě, protože uměj dávat pozor.*“

4.7 Gender

Skateboarding byl a je od dob svého vzniku činností, které se všeobecně věnují více muži než ženy. Podle procentuálních statistik je na světě 77,1 % mužských skateboardistů ku 23,9 procentům žen ve skateboardingu (publicskateparkguide.org 2017).

V současnosti není součástí pardubické skateboardové komunity ani jedna dívka. V minulosti by se ale pár případů dalo najít. V 80. letech to byla Jana Pazderová, která v Pardubicích byla na intru v rámci studia na místním sportovním gymnáziu a občas s místními jezdila. Nebyla však stálou členkou pardubické skateboardové komunity. V 90. letech podle mých respondentů v Pardubicích žádná dívka nejezdila. Asi nejznámější pardubickou „skejtářkou“ je Lucie Hlavsová, která byla v letech 2002 až 2007 aktivní členkou pardubické skateboardové komunity. Lucie se prosadila i v rámci ČR a později byla i sponzorovaná. V současnosti pracuje v architektonickém studiu Unicorn/Unicron, které se mimo jiné zabývá i navrhováním skateparků. Z Pardubic pochází i nejmladší mistryně republiky ve skateboardingu Adéla Dončuková. Podařilo se jí to v roce 2016 ve věku pouhých deseti let. I když je Adéla z Pardubic, tak není součástí pardubické skateboardové komunity, protože nejčastěji trénuje na pražské Štvanici.

Skateboarding i nadále zůstává především mužským sportem, což je dáno hlavně tím, že skateboarding je fyzicky náročná činnost a někdy dost bolí.

Ondra Porkert: *„Já jsem asi rád, že s náma žádný holky nejezděj. Nerad se na to koukám, když sebou holka mlátí o beton.“*

5 ZÁVĚR

Cílem práce bylo nastínit téměř čtyřicetiletý vývoj skateboardové komunity v Pardubicích a poukázat na specifické znaky a odlišnosti této komunity v jednotlivých obdobích. To by nebylo možné, kdybych nespolečně pracoval s respondenty, kteří mají o daném tématu přehled a na výsledku této práce obrovský podíl. Zaměřil jsem se na jednotlivé atributy, ale i určité vzorce chování typické pro skateboardisty tak, abych co nejlépe tuto specifickou komunitu lidí přiblížil i čtenáři, který o skateboardové subkultuře nemá žádné informace. Do skateboardingu během jeho vývoje pronikaly i vlivy dalších subkultur, některé z těchto vlivů měly dopad i na místní komunitu. Proto jsem se v práci snažil vykreslit vztahy, a v některých případech i určitou propojenost mezi skateboardovou subkulturou a některými subkulturami v Pardubicích. Zabýval jsem se také tím, jaké měli pardubičtí skateboardisté podmínky pro skateboarding v jednotlivých obdobích, a jaký vliv na tyto podmínky mělo zastupitelstvo města, ale i rozvoj infrastruktury a architektury. Nad rámec zadání práce jsem vypracoval krátkou podkapitolu věnující se genderu.

Jak by se tedy měla skateboardová komunita označovat? To neví vlastně ani sami skateboardisté, neboť pro každého znamená skateboarding něco jiného. Někteří členové skateboardové komunity tvrdí, že skateboarding nejde kategorizovat. Nejmladší člen pardubické komunity mi na otázku, jak by skateboarding kategorizoval, odpověděl že: „Skateboarding je prostě skateboarding a kategorizovat nejde“. Pro někoho je skateboarding životním stylem, pro jiné uměním, způsobem sebevyjádření nebo pocitem volnosti a svobody. Jak, ale vyplývá z většiny mnou provedených rozhovorů, skateboarding změnil všem dotazovaným nějakým způsobem život a stal se jeho nedílnou součástí. Z toho se dá vyvodit, že pro většinu je skateboarding životním stylem. Většina skateboardistů poprvé přišla se skateboardingem do styku v dětství či pubertě. Pro mnohé šlo z počátku jen o radost z pohybu, která postupně přerostla v něco víc a stala se součástí jejich identity, což se

projevilo až po letech strávených uvnitř komunity. Jak jsem uváděl v práci, čas je asi nejspolehlivějším ukazatelem toho, jak moc to jedinec s danou aktivitou bere vážně a jakou hodnotu pro něj má, neboť až čas ukáže, co daná aktivita jedinci přináší a v čem spočívá její hlavní myšlenka. I když je skateboarding především individuální činností, tak pro skateboardisty hodně znamená i samotná komunita, neboť skateboardisté spolu tráví čas i mimo jízdu na skateboardu a mezi členy komunity vznikají přátelská pouta do konce života. Pro skateboardovou komunitu (nejen tu pardubickou) je charakteristická otevřenost, soudržnost a solidárnost mezi jejími členy, což mohu potvrdit i z vlastní zkušenosti.

I když je v současnosti skateboarding populárnější než kdy předtím, stále si zachovává atributy subkultury (viz. Smolík 2011). Skateboardová subkultura se nadále vyvíjí a jen těžko odhadovat, jak bude vypadat za dalších 5-10 let. Bude zajímavé sledovat, jestli bude mít přítomnost skateboardingu na letních olympijských hrách v roce 2020 vliv na formování nové generace skateboardistů. Téma skateboardové subkultury je hodně obsáhlé a je prakticky nemožné popsat vše v rozsahu bakalářské práce, proto bych chtěl toto téma do budoucna dále rozvíjet.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

6.1 Literatura

Dufková, J., L. Urban, J. Dubský 2008. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Aleš Čeněk.

Hebdige, D. 2012. *Subkultura a styl*. Slavonice, Praha: Dauphin, Volvox Globator.

Janeček, P. (ed.) 2011. *Folklor atomového věku, Kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti*. Praha: Univerzita Karlova, Národní muzeum.

Karas, M., J. Kučera 2004. *Skateboarding*. Brno: Computer Press.

Kolářová, M. (ed.) 2011. *Revolta stylem, Hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha: Slon.

Linhart, J., M. Petrusek, A. Vodáková, H. Maříková 1999. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.

Muggleton, D. 2000. *Inside Subculture: the Post Meaning of Style*. Oxford: Berg.

Nanoru, M., M. Overstreet 2013: *Prkýnka na maso jsme uřízli, Český skateboarding před rokem 1990*. Praha: Yinachi.

Smolík, J. 2010. *Subkultury mládeže, Uvedení do problematiky*. Praha: Grada.

Williams, J. P. 2007a. „Youth-Subcultural Studies: Sociological Traditions and Core Concepts“. *Sociology Compass* 1/2 (2007): 572-593.

6.2 Internetové zdroje

Cave, S. 2017. *A Brief History of Skateboarding: From an Obscure California Activity to the Mainstream* Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/brief-history-of-skateboarding-3002042> [cit. 2017-11-11]

Clifton, J. 2016. *Why Are So Many People Obsessed with Supreme ?*. Dostupné z: https://www.vice.com/en_us/article/5gq393/supreme-and-the-psychology-of-brand-devotion [cit. 2017-11-11]

Figuroa, D., C. Schildhause 2015. *Crossing The Divide: How Skateboarding And Hip Hop Found a Beautiful Friend in Each Other*. Dostupné z: <http://uproxx.com/music/skateboarding-hip-hop-culture-history/> [cit. 2017-11-11]

Hroch, M. 2012. *Potůček, vyprávěj! (Jak se jezdilo na skejtu v osmdesátkách)*. Dostupné z: <http://www.protisedi.cz/article/potucek-vypravej-jak-se-jezdilo-na-skejtu-v-osmdesatkach> [cit. 2017-11-11]

Hrabalik, P. 1996. *Punk (cca 1976-1981)*. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/79-punk-cca-1976-1981/> [cit. 2017-11-11]

Lang, 2005. *MARTIN KOPECKÝ, KNÍŽE ČESKÉHO SKATEBOARDINGU*. Dostupné z: http://www.sipky.cz/images/who/cz/kopecky_martin_01.htm [cit. 2017-11-11]

Publicskateparkguide 2017. *Who Are Skateboarders ?*. Dostupné z: <http://publicskateparkguide.org/vision/who-are-skateboarders/> [cit. 2017-11-11]

Sneakerfreaker 2015. *10 Most Stupidly Expensive Nike Dunks On Ebay*. Dostupné z: <https://www.sneakerfreaker.com/articles/10-most-stupidly-expensive-nike-dunks-on-ebay/> [cit. 2017-11-11]

Svojanovský, A. 2010. *Skateboardová subkultura v Československu a České republice*. Brno: Masarykova univerzita. Fakulta filozofická. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/398797/ff_b/

Templeton, E. 2013. *The First Covers of Iconic Skateboarding Magazines*. Dostupné z: <http://www.complex.com/sports/2013/10/skateboard-magazine-first-covers-premiere-issue/> [cit. 2017-11-11]

Vans, 2017. *History*. Dostupné z: <https://www.vans.com/history.html> [cit. 2017-11-11]

Vans, 2017. *A Brief History Of The Old Skool*. Dostupné z: <http://sites.vans.com/microsites/sidestripe/oldskool/> [cit. 2017-11-11]

Wikipedia, 2017. *Letní olympijské hry 2020*. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Letn%C3%AD_olympijsk%C3%A9_hry_2020 [cit. 2017-11-11]

Wikipedia, 2017. *Tony Hawk's (series)*. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Tony_Hawk%27s_\(series\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Tony_Hawk%27s_(series)) [cit. 2017-11-11]

Wikipedia, 2017. *X Games*. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/X_Games [cit. 2017-11-11]

6.3 Filmové materiály

Bruce, B. 1966. *Once Upon a Wave*. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=wJFqNC-MBtI&t>

Morgan, E. 2009. *Concrete Jungle- Rough cut- Part 1*. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=60Ga8Z-AMbE&t>

Morgan, E. 2009. *Concrete Jungle – Rough cut – Part 2*. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IP6wAgtX5vA>

Phillips, W. 1958-1962. *Once Upon a Wave*. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=eZJ9VAd2yVo&t>

6.4 Seznam respondentů

David Fořt

David Horák

Lukáš Krystek

Vít Kratochvíle

Ondřej Porkert

Jiří Opočenský

7 PŘÍLOHY

7.1 Příloha A - fotografie

Obrázek 1 - Pardubická skateboardová komunita někdy v druhé polovině 80. let 20. století. (Foto: Radek Kalhous)

Obrázek 2 - Nejtypičtější obuv českých skateboardistů za minulého režimu- bota značky Warrior. (Foto-Radek Kalhous)

Obrázek 3 - Jeden z ručně nakreslených designů. (druhá polovina 80. let 20. století) Autorem fotografie Radek Kalhous.

Obrázek 4 - Pardubická skateboardová komunita v roce 2011. Na snímku můžeme vidět první grafický design pardubické značky Impalla skateboards. (Foto: Jan Pelikán)

7.2 Příloha B - rozhovor

Rozhovor vznikl jednoho středěčního podvečera v místnosti, ve které se odehrávalo veškeré dění kolem skateboardingu v Pardubicích na počátku 90. let. V místnosti rodinného domu, ve které v roce 93 otevřeli dva kamarádi první skateshop v Pardubicích, který napomohl k vývoji místní scény a byl její důležitou součástí. Petr „rumun“ Vik je jedním z dvou zakladatelů, a právě s ním bude tento rozhovor.

Já: čus, jsem rád, že sis konečně udělal čas.

Rumun: čau, no já vim, trvalo to, ale musíš pochopit, že jsem zaměstnanej člověk. Tady seš prakticky na místě veškerýho tehdejšího dění. V týhle místnosti se nacházel první pardubickéj skateshop , co jsem začátkem 90. let společně s mým nejlepším kámošem Kurtem otevřel.

Já: však pohoda, jsem rád, že to konečně dopadlo.

Rumun: cože to vlastně studuješ?

Já: Antropologii. Píšu bakalářku o tom, jak se vyvíjí skateboarding v Pardubicích od úplných počátků až po dnešní dobu.

Rumun: No to zní celkem v pohodě ne? To tě musí bavit.

Já: Jojo, je to v pohodě. Můžu psát o něčem, co mě baví a v čem žiju vlastně většinu svého života. To bych na takový ekonomce nemohl (smích).

Rumun: Tak co tě zajímá?

Já: No bude toho trochu víc. Tak mi řekni, jak ses ke skejtu dostal.

Rumun: Hele já vlastně ani původně nejezdil na skejtu. Jezdil jsem nejdřív na bruslích.

Já: To asi nebyly klasický freestylový brusle jako známe dneska ne? To byly ještě truckový?

Rumun: Jojo truckový brusle. No a pak jsem chtěl jednou v U-rampě sjet kaňon a zaseknul jsem se kolečkama o sebe a zlomil jsem si ruku. V tu chvíli jsem si řekl, že na to seru a pořídil jsem si první skejt. Bylo to prkno na slalom. To byl rok 87. Postupně jsem si pak složil první skejt na street. Bruslaři a skejtáři byli v té době jedna parta.

Já: Co to bylo za rampu to byla ta šílená plechová na závodě míru?

Rumun: Jo to je přesně ona.

Já: Tu jsem zažil chvilku a v té době už to tam bylo dost o hubu ten plech divně vyčuhoval, a kdyby si do toho najel tak by ti to uřízlo nohu. Se ani nedivím, že to pak odvezli. Víš, kdo to stavěl ?

Rumun: Jo, to stavěli učni na praxích v TMSce. Stála tam někdy od druhý poloviny 80. let.

Já: Vybavení nebylo tehdy moc lehký sehnat ne? Jak jste ho sháněli?

Rumun: Hele my měli výhodu, že jsme v té době znali Potůčka, kterej už měl v té době za sebou dost závodů v Evropě a měl hodně kontaktů. Takže jsme všechno sháněli přes něj. On byl takovej náš „guru“. Všechno zařídil, všechno sehnal. Až jsme si jednu dobu mysleli, jestli on nemá náhodou něco společnýho s STB, protože to bylo až neskutečný co všechno sehnal a zařídil. Pak po revoluci se ukázalo, že to samozřejmě nebyla pravda, ale v té paranoidní době před rokem 89e to bylo celkem normální si něco takovýho myslet. A třeba první trucky nám vylejval támhle ten člověk (ukazuje na obraz na protější zdi). To je Tomáš Pražák, teď dělá uměleckýho kováře, bydlí támhle kousek naproti restauraci u Čápa.

Já: Hehe tak to je šílený. Ty trucky vydržely vůbec něco?

Rumun: No já měl pak přes někoho independenty (nejkultovnější značka trucků) a to se s těma vyrobenejma nedalo srovnávat. Ty se většinou úplně prohnuly do nesmyslnýho oblouku a už si to nemohl narovnat zpět, protože by se to zlomilo.

Já: Kde se v té době jezdilo nejčastěj (konec 80. –začátek 90. let)? Na bazéně v Polabinách?

Rumun: Jo tak to bylo místo, kde jsme si většinou dali sraz a pak se jelo někam do centra, ale bazén to byl takovej středobod.

Já: No on mě Kryštof (jeden z nejmladší generace co jezdí zhruba rok) poslal nějaký fotky od táty (jeho otec je Kurt naopak jeden z té skoro nejstarší generace) a já vůbec netuším, kde by to mohlo bejt focený. Jedna je focená v nějaký nádrži s kolmou zdí a ta druhá na takovým červenobílým railu (tyč) někde u silnice. Nevíš kde to je?

Rumun: Jo kamaráde, to ti řeknu úplně přesně. Ta nádrž byla kousek od bratranců Veverkových, jestli víš jak je restaurace U Lva. Tak tam byla dřív hasičská nádrž. Ta tyč je naproti dnešnímu Afi tam kousek u Magnumu. Dřív tam byl hotel Veselka.

Já: A víš, kdo by na těch fotkách mohl bejt?

Rumun: Na tý v bazéně to je Hynek Doležel. A na tý tyči to byl asi Martin Zedník.

Já: A to skákal ze země? Mně ta tyč přijde na tu dobu hrozně vysoká.

Rumun: Tak jestli to byl Martin nebo Hynek tak ty měli oba ta metr devadesát a už v tý době dělali ollie přes židli, ale tohle bylo určitě z cavemanu (rozeběhnete se a skejt si hodíte na tyč pod nohy) a navíc to nemuselo bejt ani odjetý.

Já: Ty fotky dělal kdo?

Rumun: Kurt měl foťák. Ten fotil prakticky všechno. Teda kromě fotek, na kterých je taky (smích), ale můžu říct stoprocentně, že je to focený na jeho foťák.

Já: Aha, no tak to už jich asi víc nebude, protože mi Kryštof poslal tyhle dvě s tím, že už další nejsou.

Rumun: No on třeba má někde ještě ty starý filmy, ale už to má asi někde v archivu jen tak pro sebe. Já vim, že byl i krátkej film němej, ale to se dalo vyvolat nějakou před revolucí a nakonec se nám to nedostalo ani do rukou, protože se na to vybodli a ani to nevyvolali. No a tu pásku s filmem už pak nikdo nikdy neviděl.

Já: Takže se jezdilo hodně i v centru? Na komanči a u potraviny se už tehdy taky jezdilo?

Rumun: Jojo tam taky. Pak se hodně jezdilo na Leninu.

Já: Lenin to je kde?

Rumun: Hele to si asi ani nezažil. Jakej rok seš narozenej?

Já: 1992.

Rumun: Jo tak to už to tam ani nebylo. To bylo takový malý náměstí před divadlem a tam stála socha Lenina z mramoru. Po revoluci Lenina odstranili a zůstala tam po něm jenom

taková mramorová podstava, na který se dalo grindovat a tak. Pak se jezdilo u Prioru (dnešní tesco a afi palác) tam byl takovej nadchod spirálovitej a tam se daly dobře dělat wallridy.

Já: Jo já vim to jsem ještě zažil. Myslíš ten nadchod, jak pod ním bylo to květinářství?

Rumun: Jojo přesně ten. Tam se to dalo sjíždět a zevnitř byl takovej nájezd do stěny a ten nadchod byl zatočenej do spirály, takže si mohl je třeba zatáčku ve wallridu a tak.

Já: Jo já vim a bylo to takový jakoby seskládaný z malých kamínků. Vypadalo to jako mozaika. Ty jo to si mi teď úplně připomněl. To bylo skvělý místo. Tam bychom se dneska slušně vyřádili.

Já: Takže by se dalo říct, že Pardubice, co se street skateboardingu týče, maj docela slušnou tradici.

Rumun: Jo to určitě. To je hlavně tím Potůčkem on byl vlastně jeden z prvních, co přešel z freestyly na streetstyle. Koncem 80. a začátkem 90. se tu nic jinýho nejezdilo.

Já: No a tak to je prakticky do dneška. Chci se tě zeptat na to, jak došlo k tomu, že si tu otevřel první skateshop.

Rumun: No předcházelo tomu to, že si Tomáš Potůček hnedka po revoluci rozjel Rock N' Roll v Praze. A my jsme sem kolem roku 1993 společně s Kurtem začali tahat ty věci od něj. A v tomhle malým krámku se vlastně dělo všechno důležitý v tý době. Když si tu chtěl někdo koupit skejt, tak toho jsem si musel nejdřív proklepnout, že to není žádný debil prostě se mi ten člověk musel zamlouvat. Neprodával jsem skejty jen tak někomu. V tý době mi ani tak nešlo o to kolik prachů vydělám za prodej skejtů, ale bylo to spíš o tom bejt součástí tý party, takže jsem si dával velkej pozor komu ty skejty prodávám. Když to teď беру s odstupem, tak to bylo kolikrát až přehnaný. (smích)

Já: Haha rozumim, takže by se dalo říct, že ten vstup do komunity byl nějakým způsobem omezenej?

Rumun: Hehe, do určitý míry jo, nebrali jsme mezi sebe, kde koho, ale jak říkám teď s odstupem času mi to přijde až přehnaný.

Já: Co si tu prodával za značky? Prodával si jenom skejty a čistě hardware nebo i oblečení a boty?

Rumun: Prodával jsem všechno, jak hardware, tak i oblečení a boty.

Já: Co si tu měl za značky?

Rumun: Hele bylo toho mrak, ale tak když bych měl jmenovat tak např. Independent, Vision, Quiksilver, New deal, Stereo, Powell-Peralta. Boty jsem tu měl hodně od Vans, Etnies, DC, Airwalk, Converse. Prostě na co si vzpomeneš, pokud ty firmy existujou vůbec ještě.

Já: Z toho co si vyjmenoval znám všechno, ale Airwalk a New deal už neexistujou si myslím. Každopádně zažil jsem dobu, kdy tyhle značky ještě obě dvě existovaly.

Rumun: Ty conversky jsem měl vlastně jako první skejtové boty. On je tehdá někdo někdo objevil v prioru za tři kila. Do dneška nechápu, kde se tam vzaly. Každopádně jsme jich nakoupili víc a pak jsme je střílely Pražákům za 1500 a oni nám za to trhali ruce. Tim víc myslím třeba dvoje, protože v tý době tři kila byli velký peníze. Nebylo to tak, že bych jich koupil za trojku deset párů, protože trojku jsem v tý době ani neměl. Pamatuju si, že jsem si koupil tehdá asi za 2500 Airwalky a šetřil jsem na ně snad půl roku. Ono když si měl v tý době výplatu 1500 a z toho si musel ještě nějak vyžít, tak ti toho moc na našetření nezbylo. Ono celkově bylo všechno dost drahý.

Já: No to bylo ještě v době, kdy jsem začínal. Vim, že první komplet mě stál snad 6500. Respektive rodiče stál 6500. Já jsem začínal v roce 2002.

Rumun: Když jsme u těch Pražáků, tak jsem si vzpomněl, že se jezdilo ještě za priorem (dnešní tesco) z těch velkejch schodů u parkoviště. Hynek to tehda skočil olliečkem a to z nás nikdo nechápal. To právě nechápali ani ty Pražáci.

Rumun: Jo, ale tak nízký platy nebyly. To už jezdíš docela dlouho ne?

Já: Haha to je fakt. Jo už to nějaký ten pátek bude. Já měl celkem smůlu na zranění. Mám po operaci koleno, měl jsem natrhaný vazy v kotníku a tak. Měl jsem docela dlouhý pauzy no.

Rumun: No to je právě na hovno. Já jsem byl před rokem taky s kolenem a všechno je to z těhlech sportů. Ať už skejt, snowboard nebo wakeboard hrozně ti to kurví klouby. Teď to možná ještě nepocítuješ, ale až ti bude 44 jako mně, tak to poznáš.

Já: No já už to cejtím teď. Mám totiž to koleno v hajzlu znova a měl bych si dojít na podzim na operaci číslo dvě. Podle ortopeda budu potřebovat plastiku vazy.

Rumun: Hm, to ti nezávidím to budeš mimo hru na dost dlouho.

Já: Já vim, ale zas si říkám, že čím mladší to podstoupím, tím líp to tělo dokáže zregenerovat.

Rumun: To máš pravdu, ale stejně čím starší budeš, tím víc to bude znát.

Já: Hele co jste třeba poslouchali za hudbu?

Rumun: Hlavně punk. Někdo poslouchal hardcore, ale na mě už to bylo takový uřvaný. Já poslouchal hlavně Sex pistols, The Exploited, The Clash. Jello Biafra a Dead Kennedys mám hrozně rád. A Pixies jsem hodně poslouchal. Tim mě naočkoval Kurt.

Já: Rap jste neposlouchali? To se začátkem 90. Hodně rozjíždělo ne?

Rumun: Hele my rap vůbec. To až pak ta generace co na nás navazovala, jako Dejv Fořt, dasty a tak. Moje současná přítelkyně se hodně kamarádila s Vítou Kratochvílem a vim, že ty už všichni poslouchali rap, ale to je až ta generace co na nás navazovala. My co jsme začínali

koncem 80. let tak pro nás to byl vždycky punk nebo hardcore. Pak začátkem 90. let jsem poslouchal Alice in Chains.

Já: Takže grunge?

Rumun: Jojo grunge. *(hudební žánr který, vznikl na konci 80. let v okolí Seattlu ve státě Washington)* Někdo poslouchal i Nirvanu, ale to už si byl kurva moderní.

Já: Na koncerty jste chodili kam do Žluťáka *(hudební klub Žlutý pes v 90. letech asi nejlepší hudební klub v Pardubicích, který funguje do dnes)*?

Rumun: Jo do psa se chodilo hodně. Tam bylo dost punkových a hc koncertů.

Já: Znáš Wolfa a hrocha? Oni měli nějakou hardcore kapelu ne?

Rumun: To je jasný, že je znám. My jsme měli taky kapelu a vždycky jsme jim chtěli dělat předskokany, k čemuž nikdy nedošlo. Asi jsme pro ně nebyli dost dobrý. (smích) Spíš mi řekni, odkud je znáš ty. To nejsou zrovna tvoji vrstevníci.

Já: No ona je zná moje máma. Ona se touhle partou lidí okolo Tomáše Holečka a právě Hrocha hodně bavila. Jsem se s nima jako malej jezdil koupat.

Rumun: Počkej, jak se jmenuje tvoje máma? To bych jí asi měl znát ne?

Já: Za svobodna Petra Burešová.

Rumun: No jasně, že se známe. Tak mamku pozdravuj.

Já: Haha vyřídím.

Rumun: Máš ještě nějaký otázky.

Já: Ty jo nevim (zamýšlím se). No vlastně jsem se tě nezeptal jak dlouho ten skateshop fungoval.

Rumun: No otevřeli jsme v roce 93 a zavřeli jsme v roce 97. No, a důvod byl takovej, že jsem jednoho dne přišel za Kurtem s tím, že chci změnit svůj život a někam vypadnout. Kurt jakože: „Okej, okej a kam do Prahy“? Tak jsem mu říkal: „Né ty vole. Myslím jako úplně někam pryč.“ No a nakonec to dopadlo tak, že jsme se sbalili a odjeli na rok na Nověj Zéland. No a pak když jsme se vrátili, tak už byl otevřenej Crompel na Třídě Míru, takže už nemělo cenu se do toho pouštět znova.

Já: Jo na Zéland se taky chystám, až tohle dodělám. Počkej, on byl Crompel někdy na Třídě Míru? Já ho zažil až ve Smilovce.

Rumun: Ten první byl na Třídě Míru, teď bych ti kecal, co tam dneska místo toho stojí.

Já: Toho Martina, co tam prodával, si znal?

Rumun: Jojo, ten byl tady u nás na výzvědách párkrát. On to vlastně ani nebyl skejt'ák, ale spíš takovej „obchodníček“ a moc tomu nerozuměl. On nějako ještě s jedním člověkem původně založil skateshop v Hradci, co se jmenoval Grip. Oni se pak nějako mezi sebou pohádali a on pak tady otevřel Crompel. Toho druhýho myslím nějako srazilo auto.

Já: Grip si pamatuju. Ten byl v suterénu nějaký bytovky ne?

Rumun: Jojo kousek od nádraží.

Já: Hele mám asi poslední otázku. Sleduješ ještě dění kolem skateboardingu?

Rumun: Hele od toho roku 1998-1999 už prakticky vůbec. Občas se svezu na cruiseru to je tak všechno, ale že bych koukal na skejtový videa nebo tak to vůbec. Vlastně ani pořádně nevím, kam se ta místní scéna ubírala dál. Kluky z té generace co začínaly hned po mě jako je Radek Matuska, Dejv Fořt a tak samozřejmě znám, ale už v té době jsem to moc nesledoval. Takže na věci z té doby se musíš ptát jich. Ono jakmile začneš podnikat nebo budeš mít

rodinu, tak už ti na to taky nezbyde tolik času, a jak jsem už říkal čím seš starší, tím míň ti toho dovolí i zdraví.

Já: Hele to už jsem prakticky zažil. Když jsem začínal tak byl právě Dejev a Radek a ta parta kolem nich ty starší, ke kterým jsem vzhlížel. Jinak když si zmínil ty videa, sledoval si je dřív?

Rumun: No sledoval, ale v té době toho bylo hrozně málo. Vy to v dnešní době internetu máte daleko jednodušší.

Já: Díky za rozhovor a cenný informace. Fakt si mi hodně pomohl.

Rumun: Vůbec nemáš zač. Kdyby tě ještě napadlo něco, na co se chceš zeptat, tak zavolej. Číslo máš.